

UPPSALA
UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE
SOCIONOMPROGRAMMET, TERMIN 6
EXAMENSARBETE I SOCIALT ARBETE, 15 HP
KURSKOD: 2SC125
VÄRTERMINEN 2023

”Lite mer sommarlov helt enkelt”

En samverkansuppsats med Rädda Barnen och Aktiv Ungdom i Uppsala om betydelsen av barns deltagande på sommarlägret Sommarkul i Gottsunda, Uppsala

Janet Callmyr & Sarah Sjöstrand

Handledare: Siv-Britt Björktomta

2023-05-19

Tack,

Inledningsvis vill vi tacka intervjupersonerna för ett öppenjärtigt och engagerat deltagande. Vidare vill vi tacka Rädda Barnen i Uppsala och Aktiv Ungdom, utan er hade studien inte varit möjlig. Vi vill även tacka vår handledare Siv-Britt Björktomta för guidning och stöd i skrivprocessen. Sist men inte minst vill vi tacka varandra för en fantastiskt lärorik tid tillsammans med ett engagerat arbete, utvecklande diskussioner, många skratt och otaliga koppar kaffe.

Janet Callmyr & Sarah Sjöstrand

Uppsala, 19 maj 2023

Titel: "Lite mer sommarlov helt enkelt" En samverkansuppsats med Rädda Barnen och Aktiv Ungdom i Uppsala om betydelsen av barns deltagande på sommarlägret Sommarkul i Gottsunda, Uppsala

Title: "Simply a bit more of a summer holiday" A cooperation essay with Save the Children and Aktiv ungdom in Uppsala about the meaning of childrens participation at the summer holiday camp Sommarkul in Gottsunda, Uppsala

Authors: Janet Callmyr & Sarah Sjöstrand

SAMMANFATTNING

Föreliggande studie tillkom i samverkan med Rädda Barnen och Aktiv Ungdom i Uppsala. De båda ideellt drivna verksamheterna bedriver årligen ett kostnadsfritt sommarlovsläger för barn i låg- och mellanstadieåldern i ett socialt- och socioekonomiskt utsatt område i Uppsala. Studien undersökte vad det betyder för familjer att barnen ges möjlighet att delta på sommarlovslägret ur föräldrars perspektiv, ledares perspektiv och Rädda Barnens lokalförenings perspektiv. Studien bygger på kvalitativ forskningsmetod, semistrukturerade intervjuer genomfördes och resultatet analyserades genom en tematisk analys. Den utvecklingsekologiska modellen var studiens teoretiska utgångspunkt, modellen tydliggör hur interaktioner eller förändringar inom barnets olika system aldrig är fristående utan i ständig växelverkan med varandra. Resultatet visar att deltagande i sommarlovslägret har en positiv påverkan på barnet, föräldern och familjen. Deltagandet bidrar till att minska barnens isolering och att minska föräldrastress som är avhängig familjens ekonomiska förutsättningar och begränsningar i vardagen. Detta resultat går i linje med tidigare forskning som tydligt framhåller den organiserade fritidens betydelse för barns utveckling och hälsa. Studiens slutsats är att barn i socialt- och socioekonomiskt utsatta områden ofta missgynnas de många hälsofrämjande aspekter som deltagande i organiserade fritidsaktiviteter medför. Det är av stor vikt att kostnadsfria fritidsaktiviteter genomförs inom socioekonomiskt utsatta områden för att möjliggöra deltagande som annars kan hindras av begränsade ekonomier och transportmedel.

Nyckelord: Organiserad fritid, socioekonomisk utsatthet, frivilligorganisationer

Keywords: Organized leisure-time activities, socioeconomic vulnerability, voluntary organizations

Antal ord: 18127

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	3
PROBLEMFÖRMULERING	3
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	4
BEGREPPSDEFINITIONER	4
UPPSATSENS SAMVERKANSPARTNER.....	5
<i>Rädda Barnen</i>	5
<i>Aktiv ungdom</i>	5
DISPOSITION	5
FORSKNINGSÖVERSIKT	6
SÖKPROCESS	6
RÄTTEN TILL EN MENINGSFULL FRITID	6
DEN ORGANISERADE FRITIDENS PÅVERKAN PÅ BARNET	7
FÖRÄLDRAPERSPEKTIV PÅ BARNES FRITID.....	9
REFLEKTIONER ÖVER KUNSKAPSLÄGET.....	10
TEORETISK RAM	11
BRONFENBRENNERS UTVECKLINGSEKOLOGISKA MODELL.....	11
<i>Mikrosystem</i>	12
<i>Mesosystem</i>	12
<i>Exosystem</i>	12
<i>Makrosystem</i>	13
TEORIDISKUSSION.....	13
FORSKNINGSMETOD	14
VETENSKAPSFILOSOFISK ANSATZ.....	14
METODVAL OCH MATERIAL.....	14
<i>Urval</i>	15
<i>Reflektioner kring lågt deltagande</i>	16
GENOMFÖRANDE.....	16
TEMATISK ANALYS OCH KODNINGSPROCESS	17
ETISKA ÖVERVÄGANDEN	18
UPPSATSENS TROVÄRDIGHET OCH TILLFÖRLITLIGHET	19
RESULTAT OCH ANALYS	19
FÖRÄLDRARS PERSPEKTIV	19
<i>Ekonomiska förutsättningar</i>	19
<i>Nya erfarenheter och ett aktivt sammanhang</i>	21
<i>Föräldrastress</i>	23
LEDARES PERSPEKTIV	25
<i>Multipla begränsningar</i>	25
<i>Maten och den extra omsorgens betydelse</i>	27
<i>Betydelse av att utveckla ”soft skills”</i>	29
LOKALFÖRENINGENS PERSPEKTIV	31
<i>Nya erfarenheter</i>	31
<i>Ideella verksamheter och socialt arbete</i>	32
AVSLUTANDE DISKUSSION	35
SUMMERING	35

<i>Föräldrars perspektiv</i>	35
<i>Ledares perspektiv</i>	35
<i>Lokalföreningens perspektiv</i>	35
UPPSATSEN I LJUSET AV TIDIGARE FORSKNING.....	35
TEORIDISKUSSION I RELATION TILL ANALYS.....	36
DISKUSSION AV RELATIONEN MELLAN RESULTAT OCH METOD	37
IMPLIKATIONER FÖR SOCIALT ARBETE SOM FORSKNING OCH PRAKTIK	38
REFERENSER	40
BILAGOR	44
BILAGA 1 – INTERVJUGUIDER	44
BILAGA 2 – INFORMATIONSBREV	48
BILAGA 3 – SAMTYCKESBLANKETT	49

INLEDNING

I Sverige växer årligen nästan 200 000 barn upp i ekonomisk utsatthet (Rädda Barnen, 2021, s. 3). Den ekonomiska utsattheten tenderar att öka markant för barn som växer upp i socioekonomiskt utsatta områden, i synnerhet för barn till utrikesfödda föräldrar eller ensamstående föräldrar. 20,3 procent, lite mer än vart femte barn med utländsk bakgrund lever i fattigdom, jämfört med 2,8 procent av de barn vars föräldrar är födda i Sverige (Rädda Barnen, 2021, s. 5).

Denna uppsats har tillkommit i samverkan med organisationen Rädda Barnen och föreningen Aktiv Ungdom i Uppsala. De båda verksamheterna är ideella och bedrivs således utan vinstintresse av volontärer. Tillsammans driver de årligen Sommarkul, ett kostnadsfritt dagläger för barn i 6-12 års ålder i stadsdelen Gottsunda i Uppsala. Lägret finansieras idag av Uppsala kommun och ungefär 250 barn deltar. Gottsunda är ett socialt- och socioekonomiskt utsatt område, det är även ett område som klassas som otruggt och det har en hög polisiär närvaro (Färlin, 2022). För barn som bor och lever i detta område kan deltagande i Sommarkul bli en positiv motvikt i vardagen där de ges möjlighet till miljöombyte och att vara barn under andra omständigheter, och i andra miljöer än vad de är vana vid. På Sommarkul får barnen möjlighet att åka på utflykter utanför sin stadsdel och även att testa olika aktiviteter, bland annat cirkus, fotboll och dans. Utöver aktiviteter får samtliga barn som deltar lagad lunch och mellanmål, detta är en viktig aspekt av lägret.

Problemformulering

Skollov kan vara en kritisk period för barn som växer upp i socioekonomisk utsatthet, det långa sommarlovet kan vara en synnerligen kritisk period. Familjer i socioekonomisk utsatthet har begränsade ekonomier och inte alltid förutsättningar för barnomsorg eller sommaraktiviteter under sommarlovet. Barnen riskerar således en längre period av inaktivitet och social isolering. Att ge barn som växer upp i socialt- och socioekonomiskt utsatta områden en möjlighet att få ett meningsfullt sommarlov kan vara en viktig del i att motverka isolering och ett socialt utanförskap, det kan även främja barnets självkänsla och stödja en positiv psykosocial utveckling.

För barnfamiljer utan ekonomiska möjligheter att bekosta barnomsorg innebär den långa ledigheten under sommarlovet markant ökade matkostnader eftersom barnet äter dygnets alla måltider i hemmet. Detta kan medföra att barnen, under en längre period, inte får tillräckligt med näringsrik mat. Under 2023 har det rapporterats i media gällande att mattillgången i svenska skolor är betydligt högre på måndagar och efter skollov. Vissa skolor har infört servering av extra proteinrik mat på fredagar för att barn ska klara sig bättre över helgen (Nygård, 2023), somliga skolor har även börjat att erbjuda lunch till skolbarn under skollov (Wänkkö, 2023).

Utöver att ett meningsfullt sommarlov kan verka hälsofrämjande är en meningsfull fritid en lagstadgad rättighet. Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (SFS 2018:1197, barnkonventionen) artikel 31 framhåller barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. FN:s barnrättskommitté har dock uttalat en oro för att dessa rättigheter inte anses tillräckligt viktiga. Kommittén har vidare gjort tydligt att barns rätt till fritid och lek kan många gånger hindras utifrån att barnen inte har tillgång till trygga miljöer. Detta gäller i synnerhet i utsatta stadsmiljöer där olika sorters faror skapar en riskfylld miljö (Barnombudsmannen, 2018, s. 52). Så vad kan det betyda för familjer att barn får möjlighet till ett meningsfullt och aktivt sommarlov?

Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilken betydelse Sommarkul har för de barnfamiljer som deltar. Detta görs ur familjernas, ledarnas och lokalföreningen Rädda Barnen Uppsalas perspektiv. Följande frågeställningar avses besvara syftet:

- Vad betyder Sommarkul för familjer vars barn deltar i Sommarkul?
- På vilka sätt beskriver ledare och representant från Rädda Barnens lokalförening att tillgången till Sommarkul har betydelse för de deltagande barnen?

Begreppsdefinitioner

Nedan förklaras och definieras begrepp som återkommer i uppsatsen, begreppen har definierats ur ett barnperspektiv och kan därför skilja sig något från vedertagna definitioner.

Organiserad fritid: Tid utanför skola och hem som innefattar regelbundna aktiviteter med utsedda kompetenta ledare. De utbildade ledarna tar ansvar för aktiviteterna och utformar, planerar och utvärderar dem. Ofta finns även tydliga regler och en målsättning eller riktning för aktiviteterna (Behtoui et al., 2020, s. 15f).

Meningsfull fritid: Alla barn i Sverige har rätt till en meningsfull fritid enligt barnkonventionen. En meningsfull fritid innebär aktiviteter som på olika sätt främjar barns livsutveckling. I och med att barnkonventionen lagstodades 2020 blev barns rätt till utvecklande och meningsfulla fritidsaktiviteter en central del. Fritiden är av betydelse och barnkonventionen ses som ett viktigt verktyg med syftet att skapa förutsättningar för alla barn att delta på lika villkor (MUCF, 2023).

Socioekonomisk utsatthet: Socioekonomisk utsatthet mäts oftast utifrån faktorer som inkomst, sysselsättning, utbildningsnivå, boendestandard, andel brott eller andel som lever i fattigdom (Folkhälsomyndigheten, 2018). För barn som växer upp i ett hushåll med begränsad ekonomi och materiella resurser innebär den socioekonomiska utsattheten ett hinder för barnets utveckling och deltagande i samhället. Att leva en längre tid med begränsad ekonomi och under villkor som skiljer sig från barn i allmänhet kan medföra att barnets förväntningar på framtiden sänks, det kan även leda till en minskad känsla av tillhörighet i samhället (Rädda Barnen, 2021, s. 8).

Socialt utanförskap: För ett barn kan socialt utanförskap handla om resursbrister i hemmiljön, bristande möjligheter till inflytande och delaktighet, knappa konsumtionsmöjligheter, låga prestationer i skolan samt försämrade psykisk- och fysisk hälsa. Föräldrars socioekonomiska situation påverkar till stor del om barn hamnar i ett socialt utanförskap (Unicef, 2023).

Uppsatsens samverkanspartner

Rädda Barnen

Rädda Barnen är en ideell barnrättsorganisation som arbetar för alla barns självklara rätt att överleva, utvecklas och växa upp i trygghet i enlighet med barnkonventionen. I Sverige ger Rädda Barnen stöd och skydd till barn som har det tufft på olika sätt, de för även samtal med beslutsfattare för att samhället ska ta sitt ansvar. Organisationen arbetar för att alla barn i Sverige ska växa upp på lika villkor (Rädda Barnen, 2023a), arbetet har tre fokusområden; barn i socioekonomisk utsatthet, barn i migration och barn som utsätts för våld. Rädda Barnens lokalförening i Uppsala har många aktiviteter i sin verksamhetsplan som drivs ideellt, ofta i samverkan med andra organisationer och/eller myndigheter. Lokalföreningen har målsättningen att bidra till trygga och stimulerande aktiviteter för barn och ungdomar i Uppsala, den kostnadsfria sommarlovsverksamheten Sommarkul är en del av detta (Rädda Barnen, 2023b).

Aktiv ungdom

Aktiv Ungdom är en politiskt- och religiöst obunden ideell förening som finns i hela Sverige och har sju distrikt. Aktiv Ungdom bildades 1976 och är en medlemsorganisation i Medborgarskolan och LSU – Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer. Aktiv ungdoms verksamhet finansieras av MUF, myndigheten för ungdom- och civilsamhällsfrågor. Föreningens övergripande mål är att alla barn och unga i det svenska samhället ska ha en stimulerande och utvecklande fritid. En fritid där barnen blir sedda och får känna sig meningsfulla. Föreningen tillhandahåller även utbildningar för aktivitetsledare (Aktiv Ungdom, 2023). Aktiv Ungdom förser Sommarkul med ledare i varierande åldrar, för många av dessa ledare innebär Sommarkul ett första arbete. Genom föreningen Aktiv Ungdom och Uppsala kommun ges dessutom ungdomar från årskurs nio möjlighet att avlönat sommarjobba som ledare på Sommarkul.

Disposition

Inledningsvis presenteras en forskningsöversikt över tidigare forskning kring den organiserade fritidens betydelse och barns rätt till en meningsfull fritid i enlighet med barnkonventionen. I det första avsnittet beskrivs uppsatsens teoretiska ram bestående av Bronfenbrenners utvecklingsökologiska teori och modell. I det andra avsnittet redogörs för urvalsförfarande, genomförande och insamling av empirin redogörs för. Vidare beskrivs analysarbetet och metodavsnittet avslutas med reflektioner kring etiska överväganden samt uppsatsens trovärdighet och tillförlitlighet. I det tredje avsnittet presenteras resultatet och avslutningsvis, i det fjärde avsnittet diskuteras resultat och analys i förhållande till uppsatsens syfte och frågeställningar, tidigare forskning, teori och metod. Uppsatsen avslutas med en diskussion kring potentiella implikationer för socialt arbete som forskning och praktik.

FORSKNINGSÖVERSIKT

Forskningsöversikten innehåller internationell och nationell forskning sorterat under följande tre teman; *Rätten till en meningsfull fritid*, *Den organiserade fritidens påverkan på barnet* och *Föräldraperspektiv på barns fritid*. Avsnittet avslutas med en reflektion över kunskapsläget och den aktuella uppsatsens position i, och bidrag till forskningsområdet.

Sökprocess

Sökningar genomfördes på Uppsala universitetsbibliotek, begreppen som valdes baserades på Rädda Barnens målgrupp *barn i socioekonomisk utsatthet* och utifrån Gottsundas klassificering som ett utsatt område. Sökningar genomfördes på begrepp som ”social exclusion”, ”stigma”, ”children”, ”social marginalization” med avgränsningen peer-reviewed vilket genererade stora sökträffar. Försök att avgränsa genomfördes genom att lägga till begrepp som ”poverty” och ”suburb” och att därefter göra sökningar med samtliga begrepp i olika konstellationer. Sökningarna medförde dock ingen betydande minskning av sökträffar. Fokus skiftade för att i stället söka att fånga in barns lov- och fritidsaktiviteter varpå sökningar genomfördes med sökord som ”school holidays”, ”summer holidays”, ”physical activity”, ”leisure activity” och ”joint activities” i varierande kombinationer. Av de artiklar som påträffades ansågs inga matcha den svenska kontexten med långa sommarlov. I och med detta genomfördes i stället spontana sökningar via Google Scholar, där fullständiga meningar användes i stället för sökord. Syftet med detta var att finna nya nyckelord och begrepp att använda för vidare sökningar. Exempel på sökningar var ”barns hälsa och sociala relationer”, ”barns behov av fritidsaktiviteter”, ”sommarkollo”, ”the importance of activities during school holidays”, ”rätten till en meningsfull fritid”, ”sommarlov barnfamiljer”. Genom detta angreppssätt hittades vetenskapliga artiklar som bedömdes vara relevanta, genom referenslistorna på dessa eftersöktes ytterligare artiklar.

Rätten till en meningsfull fritid

I enlighet med barnkonventionen har alla barn i Sverige samma rättigheter, samtidigt finns tydliga skillnader i barns skolresultat, hälsa och ekonomi. Skillnader i att få rättigheter enligt barnkonventionen tillgodosedda beror bland annat på vart i Sverige barnet bor. Det är fastslaget att barn i utsatta områden i genomsnitt har sämre hälsa, skolresultat och levnadsförhållanden än barn i allmänhet. I Barnombudsmannens rapport berättar barn själva om sina uppväxter i utsatta områden. Berättelserna visar att framför allt barn som växer upp i social utsatthet löper en risk att inte få sina lagstadgade rättigheter enligt barnkonventionen tillgodosedda (Barnombudsmannen, 2018, s. 4).

Det är flera faktorer som påverkar barns möjligheter till delaktighet i organiserade fritidsaktiviteter och som begränsar tillgången till dessa. Faktorer som har lyfts fram är familjens uppbyggnad, om det finns många barn i familjen, föräldrarnas etniska bakgrund samt könsrollsmönster (Aalaei, 2017, s. 239f). Förebyggande åtgärder för att möjliggöra barns tillgång till hälsofrämjande fritidsaktiviteter inkluderar en lagstiftning som säkerställer att alla barn får tillgång till offentliga och privata fritidsaktiviteter och som skyddar utsatta grupper mot diskriminering (Aalaei, 2017, s. 246). Långa skollov kan vara särskilt problematiska för barn eftersom många barn inte har tillgång till att delta i organiserade aktiviteter, därmed blir de socialt isolerade.

Fritidsaktiviteter är en viktig arena för barn och unga som bidrar till deras livsutveckling. Deltagande i fritidsaktiviteter ses rent av som en förutsättning för en god barndom, det anses dock vara ett faktum att det finns barn som inte ges dessa förutsättningar med anledning av fattigdom. FN:s barnkonvention artikel 31 stipulerar barns rättigheter till en aktiv fritid, barn som växer upp i ekonomisk utsatthet är en särskilt utsatt grupp med ett särskilt behov av att skydda sina rättigheter (Aalaei, 2017, s. 241). Ytterligare forskning belyser barnkonventionens och barns rätt att fullt ut delta i fritidsaktiviteters bristande tillämpning. Återigen belyses att barn som lever och växer upp i socioekonomiskt- och socialt utsatta förorter i mindre utsträckning deltar i organiserade fritidsaktiviteter än barn i allmänhet (Fredriksson et al., 2016, s. 139). Något som även betonas är vikten av en genomtänkt rekrytering av ledare då ledarna har en stor betydelse för de barn som deltar i fritidsaktiviteten. Att ledarna känner till det område de verkar inom och att de förstår barnens motiv till deltagande synliggörs som en viktig aspekt. I utsatta förorter är det av betydelse att den organiserade fritidsaktiviteten är i barnens direkta närområde och att kontakten med föräldrarna är god (Fredriksson et al., 2016, s. 149). Studien syftar till att belysa och öka medvetenheten kring den hälsofrämjande aspekten av fritidsaktiviteter, resultaten visar att fritidsaktiviteter har goda möjligheter att verka som en hälsofrämjande arena där barn gynnas på flera sätt (Fredriksson et al., 2016, s. 138).

Det finns svårigheter med barnkonventionens tolkning och tillämpning, det har hävdats att det inte kan vara en reell möjlighet för alla barn att delta i fritidsaktiviteter (Aalaei, 2017). Enligt barnkonventionen ska alla barn garanteras lika tillgång till fritidsaktiviteter och skyddas mot social utslagning som sker på grund av familjens ekonomi, nationalitet eller sociala bakgrund. Barn ska inte diskrimineras och uteslutas på grund av familjens ekonomi, detta har påtalats som något som behöver behandlas på en strukturell nivå. Att tillgodose barnets rättigheter är inte bara ett föräldraansvar, det är ett samhällsansvar (Aalaei, 2017, s. 245ff).

När samhället brister tar volontärverksamheter ofta vid. Frivilligorganisationer kan många gånger fylla det glapp som finns mellan staten och människor i utsatthet (Engel, 2008; Jegermalm et al., 2020). Historiskt sett har frivilligorganisationer haft en avgörande roll för det sociala arbetets framväxt och vidare för dess professionalisering. Idag återfinns särskilda kunskaper och expertis inom många volontärverksamheter (Meeuwisse & Sunesson, 2016, s. 172). Därmed kan frivilligorganisationer många gånger vara ett komplement till befintliga samhällsinsatser, de kan även fylla ett tomrum om inga samhällsinsatser finns tillgängliga (Jegermalm et al., 2020, s. 226).

Frivilligorganisationer kan även bli en del av det offentliga på olika sätt genom kooptering. Kooptering innebär att organisationerna får delta i att fatta beslut eller genomdriva politiska beslut, vilket kan innefatta att besluta kring utformningar av olika insatser. Den särskilda expertisen som frivilligorganisationer kan ha inom specifika områden bidrar till att kooptering sker. Kooptering kan även ske genom att det offentliga finansierar frivilligorganisationerna eftersom de ser behov av den specifika kunskapen de besitter (Meeuwisse & Sunesson, 2016, s. 189).

Den organiserade fritidens påverkan på barnet

Fritidsgårdar är en löst organiserad samlingspunkt och mötesplats, och ingår inte i vad som definieras som en organiserad fritid. Många gånger är fritidsgården en plats som barn och unga går till när de inte vill eller kan vara hemma (Strömberg, 2020, s. 81). Vidare kan fritidsgårdar som mindre strukturerad fritidsaktivitet ha negativa effekter för de barn och unga som besöker dem på

sin fritid. De barn och ungdomar som besöker fritidsgårdar har många gånger i större utsträckning svårigheter i skolan och deras relationer med vuxna är ofta konfliktfyllda. Fritidsgården kan även bli en tillflyktsort i brist på annan aktivitet, att barn och unga går dit eftersom de inte har ekonomiskt eller socialt kapital för att ha möjlighet att delta i organiserade fritidsaktiviteter (Strömberg, 2020, s. 90f). I enlighet med ovanstående resonemang har det uppmärksammats att barn och unga som deltar i mindre strukturerade aktiviteter såsom fritidsgårdar visar ett negativt utfall kopplat till utbildning och social utveckling. Organiserade fritidsaktiviteter, familj och skolmiljö är viktiga faktorer för en gynnsam utveckling (Behtoui, 2019, s. 340). Klassbakgrund och familjers resurser är avgörande faktorer för att förklara skillnader i barn och ungas möjligheter att delta i organiserade fritidsaktiviteter. Barn från mer privilegierade samhällsklasser har större möjligheter och är mer benägna att delta i organiserade fritidsaktiviteter, dessa barn har även bättre skolresultat (Behtoui, 2019, s. 352).

Tidigare forskning har även undersökt barn och ungas fritid under skollov och de komplexa och ojämlika konsekvenser som följer med en lång ledighet. Generellt ses sommarlovet som en lycklig och bekymmersfri period för barn. För barn från familjer med låga inkomster är sommaren många gånger i stället en svår period präglad av ensamhet och inaktivitet (Stewart et al. 2018, s 516). Det synliggörs hur en begränsad tillgång till lämplig barnomsorg och tillgång till berikande aktiviteter innebär att barns hälsa och välbefinnande kan bli lidande och deras lärande kan stagnera eller försämrats (Stewart et al., 2018, s. 516). Utöver den faktiska bristen på tillgång till en berikande fritid, kan avsaknaden innebära en hälsorisk i och med den längre perioden av inaktivitet och social isolering (Stewart et al., 2018, s. 525).

Sommarlovet påverkan på barn och ungas psykiska hälsa och barns upplevelser av lovet lyfts även av Morgan et al. (2019). De hävdar att ingen tidigare forskning undersökt betydelsen av upplevelser under sommarlovet för att förklara socioekonomiska ojämlikheter i barns välbefinnande. Det framhålls att organiserade aktiviteter under skollov kan bidra till minskad isolering och ensamhet, möjliggöra ett socialt umgänge samt tillgodose barn med näringsrik mat. Detta leder till att främja välbefinnandet för barn inför att de ska återvända till skolan. Studien analyserade enkätdata från gymnasieungdomar i Wales, Storbritannien. Data inkluderade mått på familjens ekonomi, upplevelser under sommarlovet såsom hunger, ensamhet, tid med vänner och fysisk aktivitet, mentalt välbefinnande samt internaliserade symtom vid återkomst till skolan. Resultaten visade att organiserade aktiviteter under skollov bidrar till att minska ojämlikhet och minskar även upplevelser av ensamhet (Morgan et al., 2019, s. 8f). Att barn mår bättre av att få möjlighet att delta i organiserade fritidsaktiviteter bekräftas även av Badura et al. (2015, s. 1) som i sin studie visar de att barns deltagande i organiserade fritidsaktiviteter är förknippat med en högre självskattad hälsa och livstillfredsställelse, oavsett kön eller ålder.

Barn som lever i socioekonomisk utsatthet är ofta medvetna om, och anpassar sig efter familjens ekonomiska begränsningar genom att bland annat avstå från aktiviteter och att inte ta emot pengar från föräldrarna (Davies et al., 2008, s. 218). Svensk forskning har varit av samma mening och visat att barn är väl medvetna om familjens resurser. En forskningsrapport om barn i fattiga familjer visar att barnen som lever i ekonomisk utsatthet tar ansvar på flera olika sätt, bland annat genom att inte efterfråga sådant som de vet att familjen inte har råd med. Familjens ekonomi begränsar även barns möjligheter att engagera sig i fritidsaktiviteter (Björktomta & Eriksson, 2016, s. 64). I likhet med tidigare studier ger ett antal familjer som lever med begränsad ekonomi uttryck för

isolering och ensamhet, få av barnen i dessa familjer är engagerade i organiserade fritidsaktiviteter eftersom familjerna inte hade möjlighet att prioritera sådana kostnader (Björktomta & Eriksson, 2016, s. 23). Föräldrars språksvårigheter, egna bristande sociala nätverk samt föräldraledighet med syskon lyfts fram som ytterligare faktorer som påverkar barn och medför isolering i hemmet. I flera familjer var dator och TV barnets främsta fritidsintresse, något som är nära förknippat med en social isolering (Björktomta & Eriksson, 2016, s. 45).

Berikande aktiviteter utanför skoltid fyller flera viktiga funktioner. Fritidsaktiviteter är viktiga för att generera så kallade ”soft skills”, färdigheter som kan stödja olika övergångar i livet efter skoltiden. Soft skills, eller icke-kognitiva färdigheter, innefattar personlighetsdrag, motivationer, preferenser och ambitioner som värdesätts i skola såväl som på arbetsmarknaden. Dessa soft skills utvecklas genom deltagande i organiserade fritidsaktiviteter och de färdigheter som soft skills innebär främjar även ansvarstagande och tanken om att unga människor ansvarar för den egna framtiden (Skattebol & Redmond, 2019, s. 76ff). Det sociala lärandet som resultat av deltagande i organiserade fritidsaktiviteter har belysts även i Sverige. Beskrivningen av det osynliga sociala lärandet liknar de soft skills som nämnts ovan. Det är ett lärande som befinner sig i mitten av ett formellt och informellt lärande. Lärandet gäller inte bara faktamässig kunskap utan innefattar även tolkningsramar, normer och värderingar. Det sociala lärandet innebär även att lära sig behärska sociala koder och att relatera till andra människor (Behtoui et al., 2020, s. 17f). Till soft skills och sociala färdigheter hör även kommunikativ förmåga, ansvars-kännande, förmåga att arbeta i grupp och problemlösningsförmåga. Detta är egenskaper som är synnerligen värdefulla för barn och unga att ha med sig in i vuxenlivet. Att delta i organiserade fritidsaktiviteter kan liknas vid en hävstång för avancemang i arbetslivet (Behtoui et al., 2020, s. 19).

Föräldraperspektiv på barns fritid

Skollovens påverkan på föräldrar har undersökts i en brittisk studie, mer specifikt sambandet mellan föräldrars stress och semester- eller lovhunger (“holiday hunger”). Studien genomfördes bland ett urval av brittiska föräldrar med barn i skolåldern. Det lyfts att holiday hunger vanligtvis förekommer i ekonomiskt missgynnade hushåll med barn i skolåldern och att det präglas av en otrygghet kopplat till mattillgång under skolloven. Sommaren kan vara en synnerligen stressig tid på året för många föräldrar på grund av svårigheter med att få ihop hushållsutgifter samt svårigheter med att förse barnen med mat i större utsträckning än under terminstid. Studien visar att föräldrar som lever i en ekonomisk osäkerhet kopplat till ökade matkostnader under skollov hade en större benägenhet att uttrycka att föräldraskap var svårare än de trodde, att deras barn gjorde saker som störde dem och att de var arga på sitt barn. Det framhålls att även tidigare studier av föräldrar och vårdnadshavare tyder på att föräldrar som lever med holiday hunger känner sig misslyckade eller otillräckliga. Det har även framkommit att den stress som föräldrar känner skiljer sig åt mellan män och kvinnor. Kvinnliga föräldrar är mer benägna än manliga föräldrar att känna sig oroliga och deprimerade på grund av en osäkerhet kring att kunna förse barnen med näringsrik mat (Stretesky et al., 2020, s. 3).

I polaritet till den brittiska forskningen framhåller svensk forskning positiva föräldraaspekter kopplat till sommarledighet. I en svensk studie undersöks föräldrars uppfattningar om vilka fördelar som följer när barn får tillgång till sommarkollo. Föräldrarna som deltar i studien ser kolloverksamhet som en viktig del av barndomen och som en plats där barn får vara barn och

utvecklas utan vardagsstress (Samuelsson & Samuelsson, 2015, s. 27). Kollot ses som en plats där barnen får utvecklas på egen hand, oberoende av föräldrar och samhälle. Det anses vara av stor betydelse för barnen att få ta dagen som den kommer och att barnen ges möjlighet att bara få vara barn (Samuelsson & Samuelsson, 2015, s. 36). Olika faktorer påverkar dock barns möjligheter till att delta i olika lov- eller fritidsaktiviteter. Barn- och ungdomars deltagande är starkt beroende av familjernas klassbakgrund. Familjer med högre inkomster tenderar att se deltagande i organiserade fritidsaktiviteter som en möjlighet för barnen utveckla sina intressen och färdigheter (Weininger et al., 2015, s. 481). Dessa möjligheter är inte tillgängliga för alla, materiella resurser och ekonomiska begränsningar har betydelse. Organiserade fritidsaktiviteter är ofta kostsamma vilket innebär att de huvudsakligen blir tillgängliga för de barn som växer upp i familjer där det finns goda ekonomiska förutsättningar (Weininger et al., 2015, s. 498).

Såväl nationellt som internationellt har det synliggjorts att tillgången till fritidsaktiviteter inte är självklar för alla. En kanadensisk studie undersökte föräldrars uppfattningar om de utmaningar som är förknippade med att ge sina barn möjlighet att delta i idrott, här undersöktes även föräldrarnas uppfattning om fördelar med barns deltagande i idrott. Den kvalitativa studien ämnade fastställa hur personliga och kontextuella faktorer tillsammans påverkar möjligheter att delta i idrott och vilka utvecklings- och hälsofördelar barn kan få av deltagande (Holt et al., 2011, s. 491). Det följer såväl sociala som personliga vinster med ett idrottsdeltagande. Sociala vinster kan vara relationer till ledare och att lära känna nya vänner, att erfar teamwork och att få sociala färdigheter. Personliga vinster kan innefatta en förbättrad självkänsla, god känsloreglering, målmedvetenhet och förbättrade skolresultat (Holt et al., 2011, s. 497). Ur ett föräldraperspektiv torde detta innebära ett lugn då barnet har såväl vänner som en rik och positiv fritid. Ett förslag på en lösning för att möjliggöra fler barns deltagande trots de höga avgifter som ofta innebär ett hinder är att föräldrarna kan vara med och träna barnen mot en lägre deltagaravgift. Detta förslag bör problematiseras eftersom låginkomsttagare många gånger har flera arbeten och även begränsade transportmedel vilket begränsar möjligheten att engagera sig (Holt et al., 2011, s. 498). Strukturella åtgärder efterlyses då forskningsresultat visar långsiktiga fördelar med att tillhandahålla kostnadsfri idrott till barn från låginkomstfamiljer (Holt et al., 2011, s. 490).

Hinder för barns sociala inkludering har undersökts ur både ett föräldra- och ett barnperspektiv (Davies et al. 2008). Australienska föräldrar och barn i mellanstadieåldern från ett socioekonomiskt utsatt område intervjuades utifrån tre teman för utanförskap; i skola, på fritiden och inom sociala nätverk. Det identifierades viktiga hinder för social inkludering, bland annat att inte kunna delta i skolläger och att leva med ekonomiska begränsningar (Davies et al., 2008, s. 214, 220). Föräldrar lyfter att sommarläger är för kostsamma för att barnen ska kunna delta, kostnader är även det främsta hindret för barnet att kunna delta i organiserade fritidsaktiviteter. Många av föräldrarna beskrev att de inte hade råd med terminsavgifter eller att införskaffa den utrustning som krävdes. Tidsbrist och transport till fritidsaktiviteter lyfts som ytterligare hinder (Davies et al., 2008, s. 217f).

Reflektioner över kunskapsläget

Som en del av forskningen framhåller är barns rätt till en meningsfull fritid en lagstadgad rättighet enligt FN:s barnkonvention. Hur detta kan tillgodoses i praktiken kan och bör diskuteras. Det tycks vara ett relativt outforskat område och eventuella kunskapsluckor kan finnas. Barnkonventionen innefattar rättigheter som inte alla barn kan ta del av. Forskningen lyfter fram samhällsansvaret när

barns rättigheter förbises, när så sker tar frivilligorganisationer många gånger vid. Genom det kan frivilligorganisationerna verka som en viktig länk för att säkerställa att barnets behov tillgodoses när samhället inte förmår.

Den tidigare forskningen visar samstämmigt att en meningsfull och organiserad fritid i stor utsträckning bidrar till barnets utveckling och hälsa. Barnet får därtill viktiga sociala kompetenser vilket kan leda till goda och hälsosamma relationer. Forskning kring fritidsgårdars betydelse för barn och unga valdes att tas med trots att fritidsgårdar inte ingår i vad som definieras som en organiserad fritid. Forskningen valdes ut för att lyfta fram skillnader mellan en mindre strukturerad fritid och en organiserad fritid.

Det saknas svensk forskning kopplat till skollov och den långa ledighetens påverkan på barns hälsa och mående. Den utomnordiska forskningen kan endast delvist appliceras på denna uppsats då det svenska samhället har en annan organisering. I Norden har vi många skollov och långa sommarlov där klasskillnader och ojämlikhet blir som allra tydligast.

Den tidigare forskningen framhåller barnets påverkan av att inte ha tillgång till organiserade fritidsaktiviteter, dock saknas ett föräldraperspektiv vilket denna uppsats bidrar med. Ett föräldraperspektiv medför en inblick i vad det innebär för föräldrar att kunna eller inte kunna erbjuda sitt barn en organiserad fritid och på vilka sätt det påverkar föräldrars hälsa. Detta är intressant eftersom föräldrars hälsa i stor utsträckning påverkar barnets hälsa.

TEORETISK RAM

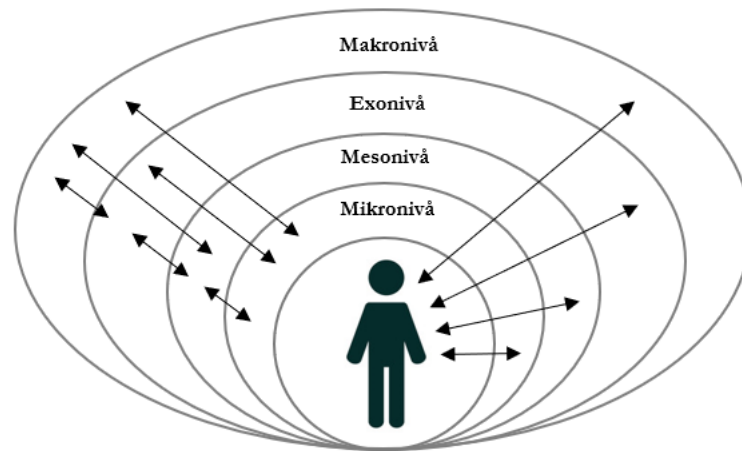
Uppsatsens utgångspunkt och teoretiska ram är Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell. Detta avsnitt inleds med en närmare presentation av den valda teorin och avslutas med en diskussion kring teorins relevans för uppsatsarbetet.

Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell

Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell (Bronfenbrenner, 1979) fokuserar på samspelet mellan individen och den sociala miljö hon befinner sig i, samt samspelets betydelse för och påverkan på utvecklingen. Den ekologiska utvecklingen har tre viktiga funktioner, för det första ses den växande och utvecklande individen inte enkom som ett oskrivet blad som miljön påverkar. Individen ses som en växande och dynamisk enhet som successivt påverkar och påverkas av den miljö hon befinner sig i. För det andra ses interaktionen mellan individen och miljön som en konstant tvåvägsinteraktion med en inneboende ömsesidighet. För det tredje är det inte en enskild miljö relevant för utvecklingsprocessen, miljön sträcker sig och sammankopplas med andra miljöer. Den ekologiska miljön ses som ett system med koncentrisk struktur, det vill säga ett system med en och samma mittpunkt där systemen överlappar och ingår i varandra (Bronfenbrenner, 1979, s. 21f). Mittpunkten är individen med sina medfödda egenskaper, Bronfenbrenner själv visualiserar detta genom att likna den ekologiska miljön vid en rysk docka där individen är den innersta dockan och de omslutande dockorna symboliserar de miljöer som omger henne (Bronfenbrenner, 1979, s. 3). De olika systemen innebär olika strukturella nivåer som individens situation kan studeras och analyseras utifrån (Bronfenbrenner, 1979, s. 7). Analysnivåerna omsluter och kompletterar varandra, där ingen nivå är viktigare än den andre (Andersson, 2013, s. 203).

Figur 1.

Den utvecklings ekologiska modellen.

Figuren visualiserar individen i centrum och hur hon omgärdas av de olika analysnivåerna. Pilarna syftar att visa de olika nivåernas interaktion och att interaktionen är ömsesidig. De pilar som inte når fram till barnet åskådliggör att det pågår en interaktion mellan de olika nivåerna konstant, även utan individens aktiva deltagande.

Mikrosystem

Mikrosystemet är det system som har en direkt påverkan på individen. Mikrosystemet kan beskrivas som ett mönster av aktiviteter, roller och mellanmänskliga relationer som individen upplever i en given miljö med särskilda fysiska och materiella egenskaper (Bronfenbrenner, 1979, s. 22). En miljö är den plats där människor lätt kan mötas i en personlig interaktion. För ett barn pågår på mikronivå interaktionen mellan barnet och hans närmiljöer såsom familj, förskola och grannskap. I mikrosystemet är "experience" är en avgörande term. Termen påvisar att egenskaper i en miljö inte enbart innefattar objektiva egenskaper, egenskaper i en miljö inbegriper även de sätt som dessa uppfattas och upplevs av personerna inom miljön. Upplevelser kan inte enkom analyseras objektivt, mikrosystemet definieras av individens upplevelse av att vara där inom (Bronfenbrenner, 1979, s. 22).

Mesosystem

Ett mesosystem är ett system av mikrosystem. Det innefattar relationerna mellan två eller flera miljöer inom vilka individen deltar aktivt, för ett barn kan det vara relationer mellan hem och skola. För en vuxen kan det handla om relationen mellan familj och arbetsplats. Mesosystemet formas eller sträcker ut sig närhelst individen flyttar in i en ny miljö (Bronfenbrenner, 1979, s. 25). På så sätt försiggår interaktionen mellan de olika närmiljöerna i mesosystemet, närmiljöerna i sin tur interagerar med omständigheter och förhållanden utanför individens direkta vardag, i exosystemet.

Exosystem

Exosystemet kan liknas vid en expansion av mesosystemet som innefattar en eller flera miljöer som inte involverar individen som en aktiv deltagare utan där händelser inträffar som påverkar, eller påverkas av, det som händer i den miljö hon befinner sig i (Bronfenbrenner, 1979, s. 25).

Exosystemet påverkar individen indirekt, för barnet kan det vara skolans resurser eller kommunens utbud av fritidsaktiviteter, det vill säga miljöer som barnet inte kan påverka själv men som barnet i allra högsta grad påverkas av.

Makrosystem

Makrosystemet är det övergripande systemet inom vilket övriga system verkar. Detta system inbegriper bland annat ett lands ekonomi, politiska styre, kultur, eventuella trossystem. Systemet skiljer sig åt i olika länder, även om samhällsstrukturen innefattande hem, skola, stadsdelar och så vidare i stora drag är densamma. Systemritningen eller planen varierar mellan olika socioekonomiska, religiösa och subkulturella grupper. Detta återspeglar olika levnadssätt som i sin tur bevarar de ekologiska miljöer som är specifik för varje grupp (Bronfenbrenner, 1979, s. 26). Samtliga system, mikro-, meso- sam exosystemen, samspelar med och påverkas av makrosystemet och rådande samhällsförhållanden och normer vilket indirekt påverkar individen.

Teoridiskussion

Den utvecklingsekologiska modellen har använts som teoretisk utgångspunkt i bearbetning, tolkning och analys av det insamlade materialet. Trots att barnets utveckling inte stod i fokus för uppsatsens syfte och frågeställningar bedömdes Bronfenbrenners (1979) teori utgöra en god teoretisk grund. Deltagande i organiserade fritidsaktiviteter kan ha en betydande påverkan på barns utveckling, den utvecklingsekologiska modellen bidrog till att fånga en helhetsbild och även till att belysa på vilka sätt de olika nivåerna samspelar och påverkar barnets utveckling. Teorins relevans för uppsatsens syfte beskrivs närmare nedan.

I barnets *mikrosystem* finns barnet själv och hennes närmiljö, det vill säga det som är närmast barnet och som direkt påverkar hennes livsvärld. Det kan vara familj, vänner, skola eller fritidsaktiviteter. Barnet pendlar mellan mikrosystemet och de övriga systemen och när hon gör det tar hon till sig olika intryck och erfarenheter. När barnet deltar i en fritidsaktivitet tar hon med sig de erfarenheter hon förvärvat där in i de övriga mikrosystem som hon befinner sig i. Mikrosystemen har således en ömsesidig påverkan på varandra och sammantaget bildar de mesosystemet. *Mesosystemet* bildas av mikrosystemens olika interaktioner, till exempel kontakten mellan lärare och förälder eller fritidsaktivitetens ledare och förälder.

Exosystemet innefattar det som ligger bortom barnets direkta närmiljö men som påverkar direkt eller indirekt, det kan handla om barngruppens eller skolklassens uppbyggnad, fritidens utformning, familjens ekonomiska resurser eller boendområdet struktur.

Makrosystemet är det system som befinner sig längst bort från barnet men som är ett styrande system eftersom det påverkar samtliga system som omgärdar barnet. Makrosystemet innefattar samhällets struktur och dess rådande normer, det sätter ramarna för barnet och familjens förutsättningar. Ramarna sätts bland annat utifrån arbetsmarknadens möjligheter, bostadsköer eller politiska beslut. I det övergripande makrosystemet finns även barnkonventionen som är inkorporerad i svensk lagstiftning och som syftar till att stärka barns rättigheter.

Bronfenbrenner framhåller att det är centralt att inkludera individens egna upplevelser när hennes upplevelser av mikrosystemet analyseras. Uppsatsen saknar dock barnets egen berättelse av sin upplevelse av Sommarkul. Utifrån etiska begränsningar fanns inte möjlighet att samtala med barn,

däremot formulerades frågeställningar för att fånga in barnens upplevelser. Trots avsaknaden av barnets egen berättelse bedömdes den utvecklingsekologiska modellen ändå vara relevant för uppsatsens syfte.

FORSKNINGSMETOD

Detta avsnitt presenterar uppsatsens metod. Inledningsvis presenteras uppsatsens vetenskapsfilosofiska ansats. Sedan följer en beskrivning av den kvalitativa metoden som metodval vilken följs av en redogörelse för urvalsförfarande, genomförande samt reflektioner kring lågt deltagande. Därefter förklaras den valda tematiska analysmetoden och kodningsprocessen, slutligen behandlas uppsatsens etiska överväganden och även dess tillförlitlighet.

Vetenskapsfilosofisk ansats

Uppsatsen vetenskapsfilosofiska utgångspunkt är den hermeneutiska kunskapsprocessen. Ett hermeneutiskt förhållande mellan två subjekt innebär två olika förståelsehorisonter, en hos den som vill förstå och en hos den som ska bli förstådd. Den som ämnar att förstå gör det utifrån den egna förförståelsen, det vill säga utifrån egna erfarenheter, känslor och tankar. I interaktion och kommunikation med andra får en ta del av den andre personens förståelse och genom det förändras den egna förståelsen. Den beskrivna interaktionen är vad som kännetecknar det som kallas den hermeneutiska cirkeln. Den som förstår något kan inte särskilja den egna förförståelsen från det som förstås eftersom den egna förståelsehorisonten ständigt är med. *"Du ser aldrig en annan människa sådan som hon är utan sådan som du upplever att hon är, utifrån din förförståelse."* (Røkenes & Hanssen, 2016, s. 13).

Den hermeneutiska ansatsen innebär att uppsatsens analys sker i ett ständigt pendlande mellan del och helhet. Målet med tolkningsprocessen är att skapa en större förståelse för det insamlade materialet. Till att börja med granskas det insamlade materialet, sedan bryts det ner i koder och teman i syfte att förstå de olika delarna. Slutligen förs delarna ihop till en helhet igen, vilket medför att helheten blir större än de delar den utgörs av. Analysen har således ett helhetsperspektiv, ett holistiskt fokus, vilket har ett nära samband med systemperspektivet (Sohlberg & Sohlberg, 2019, s. 106) vilket Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell härstammar från (Broberg et al., 2015, s. 42ff).

Metodval och material

Utifrån uppsatsens syfte att fånga upp upplevelser av Sommarkul bedömdes kvalitativa, semistrukturerade intervjuer vara en lämplig metod. Kvalitativa metoder syftar till att karakterisera och beskriva egenskaper eller framträdande drag hos ett fenomen (Repstad, 2007, s. 13). Genom kvalitativa metoder eftersträvas att nå en förståelse snarare än en förklaring vilket gör metoden lämplig för att fånga individuella upplevelser och erfarenheter (Padgett, 2017, s. 16). Genom intervjuerna gavs intervjupersonerna ett stort utrymme att själva formulera sina tankar och känslor kring det som undersöktes. På detta sätt kunde författarna tolka och närma sig en förståelse för intervjupersonernas upplevelser (Nilsson, 2014, s. 149). En semistrukturerad intervjuform innebar att frågor formulerades på förhand i en intervjuguide (se bilaga 1). Intervjuguiden medförde en viss struktur och styrning av samtalet, samtidigt lämnades utrymme för intervjupersonerna att lyfta egna

tankar och aspekter som de ansåg viktiga. De semistrukturerade intervjuerna gynnade det efterföljande tematiska analysarbetet eftersom samtliga intervjupersoner besvarade samma frågor. Tillvägagångssättet kan även anses skapa en högre validitet eller trovärdighet då frågorna formulerades på förhand (Nilsson, 2014, s. 150f).

Urval

Rädda Barnen och Aktiv Ungdom Uppsala sände under mars månad 2023 ut ett informationsbrev (se Bilaga 2) via e-post till 72 föräldrar vars barn tidigare deltagit på Sommarkul med information om den aktuella uppsatsen. Urvalet som genomfördes var sålunda ett målstyrt eller ändamålsstyrt urval, där syftet var att välja ut deltagare på ett strategiskt sätt. De deltagare som kontaktades var relevanta för de forskningsfrågor som formulerats (Bryman, 2018, s. 496).

Informationsbrevet som sändes ut upplyste om och förklarade uppsatsens syfte, hur informationen skulle komma att användas samt att samtycke till deltagande kunde återtas närhelst deltagaren önskade. Enskilda intervjuer eller gruppintervjuer i olika konstellationer erbjöds, målet med urvalet var att genomföra ungefär tio enskilda intervjuer eller cirka fem gruppintervjuer beroende på gruppstorlek. Endast en förälder svarade på utskicket, intervjun med denne genomfördes via Zoom efter föräldrarnas önskemål.

Med avsikt att komma i kontakt med fler föräldrar besökte vi Påsklovskul den 6 april 2023. Påsklovskul är ett påsklovsläger i Gottsunda vilket precis som Sommarkul bedrivs av Rädda Barnen och Aktiv Ungdom Uppsala, många av barnen som deltar på Påsklovskul har även deltagit på Sommarkul. Besöket innebar att vi fysiskt kunde presentera oss själva och berätta om uppsatsen och dess syfte för föräldrar som lämnade sina barn på lovlägret. Vid besöket på Påsklovskul togs även tillfälle i akt att samtala med ledare. Ledarna bjöds in att delta i intervjuer eftersom deras kännedom om och perspektiv på verksamheten ansågs kunna bidra med att belysa ytterligare aspekter av Sommarkul. Intervjuer med ledare bedömdes ha potential att verka som ett gott komplement till föräldraintervjuerna.

Efter besöket på påsklovs lägret hörde tre föräldrar av sig. Fysiska- och digitala träffar bokades in, dock uteblev samtliga föräldrar och inga intervjuer genomfördes. Utifrån samtyckeskravet och informanternas rätt att avbryta sin medverkan samt att informanter ej få utsättas för påtryckningar genomfördes endast ett ytterligare kontaktförsök med de uteblivna intervjupersonerna.

Intervjuer med två ledare genomfördes varav en hade varit ledare på lägret några år tillbaka, den andre hade varit ledare mer i närtid. En intervju genomfördes också med en representant från Rädda Barnen Uppsalas lokalförening. Utifrån detta justerades uppsatsens initiala syfte att endast intervjua föräldrar till att även innefatta ledares och lokalföreningens perspektiv. Syftet blev nu att genomföra en sorts triangulering innefattande föräldrars-, ledares- och lokalföreningens perspektiv på vad deltagande i Sommarkul kan betyda.

Informationsbrevet sändes ut en andra gång till samtliga 72 föräldrar varvid ytterligare en förälder svarade, en digital intervju genomfördes med även denna förälder.

Totalt genomfördes fem intervjuer, två med föräldrar, två med ledare samt en med representant från Rädda Barnen i Uppsalas lokalförening.

Reflektioner kring lågt deltagande

Det var en svårighet att komma i kontakt med intervjupersoner, trots två utskick av informationsbrev var svarsfrekvensen nästintill obefintlig.

De föräldrar och ledare som initialt uttryckt intresse för deltagande kontaktades via e-post för att planera in intervju. Samtliga svarade och bekräftade att de önskade delta i enskilda intervjuer. Såväl fysiska som digitala intervjuer bokades in, men genomfördes inte då några av intervjupersonerna inte dök upp på avtalad tid. Nya tider bokades in men intervjupersonerna uteblev även en andra gång. Inga ytterligare kontaktförsök genomfördes med hänsyn till individernas frivilliga medverkan och rätt att ändra sig.

Med syfte att höja svarsfrekvensen föreslog Rädda Barnen i Uppsala att erbjuda föräldrar ersättning för sitt deltagande i form av skraplotter och fika. Förslaget diskuterades av oss uppsatsförfattare och en etisk avvägning genomfördes. Eftersom de personer vi sökt kontakt med lever i ett socioekonomiskt utsatt område bedömdes förslaget som olämpligt. Utifrån tidigare genomförda kontaktförsök, och utifrån etiska aspekter avböjde vi förslaget om att erbjuda skraplotter i utbyte mot deltagande.

Det låga deltagandet kan eventuellt delvis handla om att de som tillfrågades direkt av oss uppsatsförfattare vid Påsklovskul inte kände att de kunde tacka nej till deltagande. Alternativt kan det bero på att lägeransvariga befann sig i lokalen vid tillfället. Det kan även vara att personerna ändrade sig men inte kände att de ville eller kunde meddela detta. Andra orsaker kan vara avhängiga språkbarriärer, en känsla av stigmatisering eller brist på intresse. Det kan även grunda sig i en misstro eller misstänksamhet gentemot nya människor. Utsatta områden är områden där oro och otrygghet är vanligt, samtidigt som tilliten är låg. Områden som är präglade av socioekonomisk utsatthet har ofta en lägre lokalsamhällestilt och även lägre grad av tillit till myndigheter (Polisen, 2015, s. 10). Sammanfattningsvis, orsakerna till bortfallet och det låga deltagandet kan vara många det går endast att spekulera.

På grund av svårigheterna med att nå föräldrar diskuterades andra insamlingsmetoder, utifrån en begränsad tidsram fattades dock beslutet att stå fast vid ursprungsplaneringen.

Genomförande

Samtliga intervjuer genomfördes digitalt via Zoom under april och maj månad 2023, båda uppsatsförfattare närvarade vid intervjutillfället varvid en person ledde samtalet och den andre observerade och förde anteckningar. En muntlig försäkran om samtycke inhämtades före intervjuernas genomförande. Ljudupptagning skedde separat, samtalen spelades in med mobiltelefon i flightmode.

Intervjuerna med föräldrarna upplevdes av oss som avslappnade och naturliga trots att vi var två personer och intervjupersonen en. Ett samförstånd utifrån att själva vara föräldrar innebar möjligheten att mötas i en ömsesidig förståelse för vad föräldraskap innebär. Denna förförståelse bidrog sannolikt till ärliga och uppriktiga samtal.

Efter genomförda intervjuer transkriberades det inspelade materialet. Inspelningarna lyssnades igenom två gånger före transkribering för att säkerställa att viktig information inte missades

(Bryman, 2018, s. 582). Vid transkribering av det inspelade materialet avidentifierades intervjupersonerna omgående, de benämndes som IP1, IP2 och så vidare. Intervjupersonernas barn benämndes inte vid namn, vidare benämndes de inte enligt deras pronomen utan vid könsneutralt sådant för att avidentifiera dem ytterligare.

Transkriberingen som genomfördes var i huvudsak ordagrann, i två av intervjuerna utelämnades vissa uppgifter och endast det som bedömdes vara relevant för att besvara uppsatsens frågeställningar transkriberades. Informationen som utelämnades var sådan information som uppenbart inte var av betydelse (Bryman, 2018, s. 582). Detta innefattade personliga detaljer och upplevelser samt information som bedömdes vara av känslig karaktär eller icke relevant att skriva ut. Intervjupersonerna berättade öppenhjärtigt om sina livssituationer och av hänsyn till deras personliga integritet utelämnades viss information från transkriberingen.

Det inspelade materialet och transkriberingarna lagrades på Allvis, ett system Uppsala universitet använder för säker lagring av forskningsdata. Endast uppsatsförfattarna och examinator hade tillgång till materialet som raderades efter examination.

Tematisk analys och kodningsprocess

Den tematiska analysen är en ofta använd analysmetod för kvalitativa data, där underteman och teman skapas genom kodning. Ett tema är en kategori som identifieras utifrån det insamlade materialet (Bryman, 2018, 702ff), det vill säga i det transkriberade intervjumaterialet. Temana bygger på koder som identifierats i materialet. När koder och teman eftersöktes var fokus på att finna mönster och återkommande resonemang.

Efter att båda författare genomfört noggranna genomläsningar av det transkriberade materialet utfördes en åtskild initial kodning av materialet. Därefter jämfördes och diskuterades de individuellt identifierade koderna, dessa koder var i huvudsak överensstämmande vilket sannolikt berodde på diskussioner som förts i direkt anslutning till de genomförda intervjuerna. Kodningsprocessen innefattade att etiketter sattes på mindre textdelar, några exempel på koder som sattes är ”ekonomiska begränsningar”, ”föräldraskap” och ”socialt umgänge”. Efter kodningen eftersöktes gemensamma nämnare för att vidare slå samman koderna till olika teman. När teman eftersöktes arbetade vi abduktivt och knöt an till den litteratur och den tidigare forskning som presenterats i tidigare avsnitt, vidare diskuterades hur begreppen relaterade till varandra. På detta sätt skapades teman utifrån uppsatsens perspektivtriangulering.

Tematisk analys är en flexibel metod vilket innebär att krav ställs på transparens och tydlighet (Braun & Clarke, 2006, s. 96), avhängigt detta visar tabellen nedan några exempel från kodningsprocessen.

Tabell 1.*Exempel från analysprocess.*

Citat	Etiketter / Koder	Teman
”Om jag väl lyckas skrapa ihop pengar till bussen så vi kan åka ner till stan kan vi inte göra något där än att gå till en lekpark, och sen måste vi hem för att jag ska laga mat.”	Ekonomiska begränsningar, begränsad rörlighet	Ekonomiska förutsättningar
”Problemet är inte att jag <i>inte vill</i> vara med mina barn, men jag kan inte erbjuda mina barn samma sak ... Som förälder måste du jobba konstant, det går inte att bara vara, jag måste tänka på allt. Hela tiden.”	Ork, föräldraskap, tidsbrist, stress	Föräldrastress
”Att få testa nya saker och få möjlighet att göra saker, och nu pratar jag inte om att få åka till Gröna Lund utan de är småsaker som att det är någon som gör något eller ett projekt.”	Ha saker att berätta om i skolan, bli sedd, miljöombyte	Nya erfarenheter och ett aktivt sammanhang

Etiska överväganden

Avsnittet beskriver kort de etiska överväganden som gjorts under arbetet med uppsatsen. Utöver de tillvägagångssätt som beskrivs i avsnittet har reflektioner och diskussioner kring etiska aspekter förts kontinuerligt.

För att värna om intervjupersonernas integritet beaktar uppsatsen Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (Vetenskapsrådet, 2002) och individskyddskravet som konkretiseras genom de fyra huvudkraven informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och informationskravet (Vetenskapsrådet, 2002, s. 6ff).

Det informationsbrev som sändes ut informerade om uppsatsens syfte och om det frivilliga deltagandet. Det upplyste även om att intervjumaterialet inte skulle komma att användas i något annat syfte än för denna uppsats. Samtycke inhämtades muntligt vid intervjutillfällena, intervjupersonerna informerades vidare om att medverkan kunde avbrytas när som helst utan någon konsekvens. Det inspelade materialet förvarades och hanterades i enlighet med konfidentialitetskravet (Vetenskapsrådet, 2002, s. 12f) och alla uppgifter som insamlades nyttjades endast i denna uppsats och kasserades efter examination.

Genom hela processen, från idé till färdig uppsats lyftes kontinuerligt diskussioner och reflektioner kring etiska ställningstaganden mellan uppsatsförfattarna. Att möta människor och att få ta del av personliga känslor och erfarenheter ställde krav på förståelse för vikten av ett ödmjukt och respektfullt bemötande. Uppsatsens intervjupersoner ansökte av olika anledningar om att deras barn skulle få delta på Sommarkul, genom att noga överväga de frågor som formulerades till intervjuguiden minskades risken för att intervjusituationen på något sätt skulle upplevas som kränkande genom stigmatisering som vissa frågeställningar kunde innebära (Nikku, 2013, s. 103).

Genom uppriktig nyfikenhet och med en ödmjukhet inför intervjupersonernas olika livssituationer skapades förutsättningar för goda samtal.

Uppsatsens trovärdighet och tillförlitlighet

Validitet och reliabilitet är vanliga begrepp inom kvantitativ forskning. När det handlar om kvalitativ forskning kan validitet och reliabilitet som begrepp bli svåra att applicera eftersom kvalitativ metod är dynamisk. Begreppen pålitlighet, trovärdighet och tillförlitlighet har i stället presenterats som goda bedömningsgrunder i kvalitativa undersökningar (Lindgren, 2014, s. 83).

Genom en på förhand utformad intervjuguide som följdes i samtliga intervjuer stärks uppsatsens trovärdighet. Intervjuguiden bidrog med att säkerställa att relevanta frågor i förhållande till uppsatsens syfte ställdes. Frågorna som ställdes följde en semistrukturerad intervjuguide, att frågorna var öppna frågor innebar att intervjupersonerna inte leddes i någon riktning vilket stärker uppsatsens tillförlitlighet. Öppna frågor hade även goda förutsättningar att leda vidare till följdfrågor (Bryman, 2018, s. 564). Genom att öppna frågor ställdes leddes inte intervjupersonerna i en specifik riktning i sina svar, de gavs möjlighet till att berätta fritt. Detta kan bidra till att stärka uppsatsens tillförlitlighet. Ett konsekvent tillvägagångssätt där varje steg i insamlings- och analysprocessen dokumenterats och redovisats bidrar till uppsatsens pålitlighet.

RESULTAT OCH ANALYS

Resultat och analys presenteras utifrån ett föräldraperspektiv, ledarperspektiv samt ur lokalföreningens perspektiv. Inom respektive perspektiv presenteras teman som genererats under analysarbetet. Analys genomförs med utgångspunkt i Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell. Modellen ger verktyg för att nå en förståelse för den situation som ekonomiskt utsatta barnfamiljer lever i.

Föräldrars perspektiv

I familjens system återfinns barnets såväl som föräldrarnas egna system, föräldern är därtill ansvarig för barnets system eftersom barnet är beroende av den vuxne. Genom att barnet ges möjlighet till ett aktivt och meningsfullt sommarlov kan samtliga system påverkas vilket kan verka främjande för familjen i dess helhet. Föräldraperspektivet innehåller föräldrarnas berättelser om betydelsen av barnets deltagande i Sommarkul samt hur föräldrarna uppfattar att barnets medverkan har påverkat familjen.

Ekonomiska förutsättningar

Ekonomiska begränsningar beskrevs på samstämmiga sätt trots att arbetssituation och civilstånd skiljde sig åt. Föräldrarna skildrade hur ekonomiska begränsningar påverkade familjernas möjligheter på varierande sätt och de resonerade om pengars betydelse, exempelvis att avsaknaden av pengar även påverkade planeringen av utflykter och begränsade deras möjligheter att kunna äta eller fika ute.

Om jag väl lyckas skrapa ihop pengar till bussen så vi kan åka ner till stan kan vi inte göra något där än att gå till en lekpark, och sen måste vi hem för att jag ska laga mat. [...] Jag har inte körkort och det är många som säger att det finns massor att göra som

inte kostar pengar men det säger den som inte vet. När du säger att du inte har pengar så har du pengar, när jag säger att jag inte har pengar då har jag inga pengar. Buss kostar, fika, mellanmål och macka kostar och då kan vi bara gå någonstans där det är gångavstånd för vi måste gå hem och äta.

Familjens resurser handlar i huvudsak om de möjligheter och begränsningar som utgörs av exosystemet. På exonivå återfinns föräldrars arbetssituationer och inkomster, boendeområdets resurser och fritidens utformning. Dessa förutsättningar påverkas av det som sker på makronivå, till exempel politiska beslut gällande försörjningsstöd eller finansiering av fritidsverksamheter och barnomsorg. Exonivån påverkar barnets möjligheter eftersom det styr familjens ekonomi, närområdets utformning och barnets trygghet inom det samt vilka aktiviteter som är tillgängliga för barnet.

I intervjuerna diskuterades förväntningar om att alla barn bör ha fritidsaktiviteter och det resonerades vidare kring olika resurser som krävs för att få ihop vardagen och att det ska finnas både tid och pengar. *”Alla barn ska ha aktiviteter, när ska hen hinna det och när ska jag ha råd med det”*, som en förälder uttryckte det. Svårigheterna föräldrarna beskrev kring att erbjuda sina barn fritidsaktiviteter är inte enbart kopplat till sommarlovet, det kan vara svårt att berika barnets fritid även under terminstid. Under terminstid kan det handla om möjligheter att göra saker med sitt barn under helgen, men även möjligheter för barnet att delta i organiserade fritidsaktiviteter.

Kostnader är ett huvudsakligt hinder för barns möjligheter att delta i organiserade fritidsaktiviteter. Aktiviteter för barn är ofta kostsamma och kräver ofta transportmöjligheter. Begränsningar när det gäller transporter är något som många gånger framhålls som en betydande begränsning för familjer i ekonomisk utsatthet (Davies et al., 2008; Holt et al., 2011). Familjens resurser är en avgörande faktor för barns deltagande i organiserade fritidsaktiviteter, mer privilegierade barn har större möjligheter till deltagande än barn i familjer där det förekommer ekonomiska begränsningar.

[...] för vissa av oss är [Sommarkul] det enda vi kommer att göra i sommar. Alla har inte råd ens att åka och bada, det här kanske blir det roligaste de gör och då får de i alla fall gå och träffa och leka med andra. [...] allting, *allting* kring barn idag kostar så oerhört mycket pengar och jag har inte den ekonomiska förutsättningen att skicka iväg mina barn på en massa andra läger [...]

Utifrån citatet ovan kan vi konstatera att en ansträngd ekonomi begränsade familjernas vardag och endast korta utflykter i närområdet kunde göras med barnen. Kostnader för busskort kunde vara ett betydande hinder för möjligheter att åka på utflykter och i förlängningen att inte kunna nyttja de kostnadsfria aktiviteter som anordnas för barn och barnfamiljer i Uppsala under sommartid. Trots begränsade resurser framkom också i intervjuerna att föräldrarna försökte hitta aktiviteter som inte kostade pengar, en förälder berättade *”Om vi går ut får vi gå till en park eller så eftersom jag inte har råd att åka buss och så, allt kostar [...] ja det roligaste vi kan hitta på är att gå till fontänen”*.

Genom att familjernas möjligheter till att röra sig obehindrat är begränsade ökar också risken att de blir bundna till sitt närområde vilket kan bidra till en social isolering. Bundenheten till det egna närområdet blir en direkt konsekvens utifrån familjens ekonomiska förutsättningar. Exosystemets resurser och begränsningar kan vidare bidra till att mikrosystemet krymper eftersom rörligheten begränsas och relationer blir svåra att upprätthålla. Dessa svårigheter kan innefatta att inte kunna ta sig till vänner och familj i andra områden eller att göra dagsutflykter utanför det egna närområdet.

Barnets deltagande i Sommarkul beskrevs som stor avlastning för föräldrarna eftersom mat och mellanmål ingår.

Skönt för mig är att barnen får mellanmål och mat på Sommarkul och det tar bort extremt mycket för mig. För mig känns det helt fantastiskt att Sommarkul finns och att mitt barn får vara där och det är helt gratis. Det är gratis, jag uppskattar det extremt mycket och jag tar det inte för givet. H[en] får vara där gratis, de gör saker med mitt barn gratis.

Föräldrar skildrade att deltagandet på Sommarkul var viktigt för deras barn. Det uttrycktes återkommande en stor tacksamhet kring att barnen fått möjlighet att delta kostnadsfritt vilket ovanstående citat visar.

Ekonomiskt utsatta föräldrar lever med en vardag präglad av otrygghet kopplad till olika möjligheter, bland annat att förse sina barn med mat under långa skollov (Stretesky et al., 2020). Barn är ofta medvetna om de ekonomiska begränsningar som familjer lever med, många gånger undviker barnen att efterfråga sådant som de vet kostar pengar. Därigenom anpassar sig barnen genom att undvika vara en belastning för familjens ekonomi (Björktomt & Eriksson, 2016).

Sommarlovsverksamheten blir en del av barnets mikrosystem, i och med att barnen serveras mat, mellanmål och frukt avlastas familjens exosystem. Tillgången till näringsrik mat främjar på ett direkt sätt främjar barnets välmående vilket även kan medföra en gynnsam effekt på familjens mikrosystem och mesosystem.

Nya erfarenheter och ett aktivt sammanhang

Föräldrarna berättade entusiastiskt om hur barnen fått möjlighet att prova på nya saker och göra utflykter på Sommarkul, de uttryckte även att deltagande gav barnen erfarenheter som de själva inte hade kunnat ge dem.

[...] [Sommarkul] ger ju också dom nya upplevelser så att när vi kommer i sammanhang och träffar andra, när andra barn ska berätta vad dom har gjort och dom har gjort dittan och datten och, då har ju faktiskt mina barn också nånting att berätta. Inte bara säga att "jag var hemma" [...] barn är ju barn så att dom, dom delar ju upp alla dom här händelserna som har varit på Sommarkul under två veckor så det blir ju liksom ganska, dom har ganska mycket att berätta.

Betydelsen av att barnen får något att berätta om för andra var något som föräldrarna såg som värdefullt, de underströk betydelsen av att ha något att berätta om när sommarlovet är slut och skolan börjar igen.

Kul att h[en] fick göra saker och testa saker, till exempel karate och cirkus. Olika teman och att dom faktiskt fick prova nya saker. Det är ingenting som man har möjlighet att göra hela tiden. [...] Att få testa nya saker och få möjlighet att göra saker, och nu pratar jag inte om att få åka till Gröna Lund utan de är småsaker som att det är någon som gör något eller ett projekt. Den möjligheten och mitt barn tycker det är kul.

Genom Sommarkul gavs barnen möjlighet att prova på aktiviteter av olika slag. Aktiviteter kunde innefatta mycket rörelse men även mer stillsamma aktiviteter anordnades. En förälder berättade om pysselaktiviteter där barnen fick skapa i lera och även bränna sina egna saker i ugn, hen berättade även om att barnen fått fylla vattenballonger med färger. Föräldrarna uttryckte att barnen

gavs erfarenheter som de själva inte hade möjlighet att ge sina barn utifrån trångboddhet, en förälder sade ”*jag bor i en tvåa, vart ska vi stå och kasta vattenballonger med målarfärg?*”.

Genom att barnet har en egen berättelse om egna sommarlovserfarenheter kan självkänslan stärkas vilket är en av flera personliga vinster som kan följa ett deltagande i organiserade fritidsaktiviteter (Holt et al., 2011). Detta kan verka som en viktig motvikt mot det sociala utanförskap som barnen riskerar att hamna i utifrån familjernas ekonomiska förutsättningar. En begränsad tillvaro kan bidra till social isolering vilket i kombination med trångboddhet begränsar ytterligare eftersom möjligheter att aktivera och stimulera barnet minskar.

Barnets mesosystem stimuleras genom deltagande i fritidsaktivitet. Stärks barnets självkänsla stärks även mikrosystemet. I mikrosystemet återfinns barnets närmaste relationer, ett tryggt barn med ett rikt mikrosystem, det vill säga många trygga relationer i sitt nätverk, tenderar att ha en större tilltro till den egna förmågan. På lång sikt kan detta medföra en mer gynnsam utveckling innefattande bland annat en fungerande skolgång och en större tilltro till samhället. De gynnsamma effekterna rör sig således från mikronivå till makronivå.

Föräldrarna uttryckte uppskattning kring barnens möjligheter till rörelse och lek genom deltagande på Sommarkul.

Bra att de är aktiva fysiskt, det blir mycket annars att bara sitta hemma och är i parken [...] det är ju det som blir bra för jag menar att på Sommarkul får dom komma i väg, dom får göra utflykter. Det blir liksom inte bara att vi är här i närområdet, jag menar det har vi ju liksom, det har vi ju gjort några vändor nu får dom komma iväg och se andra saker och nya upplevelser [...] [M]itt barn får gå och leka och vara någonstans, och jag vet att nu sitter h[e]n inte bara, eller den här jäkla tv:n... H[e]n är ute och gör något och har någon att vara med.

De fysiska aktiviteterna framhölls som en viktig del och föräldrarna vittnade om att barnen hade varit mer stillasittande om de inte hade haft möjlighet att delta på lägret. Barnens dagar hade annars innefattat att vara mestadels inomhus samt mycket tid framför tv:n. Föräldrarna gav uttryck för isolering i beskrivningar av hur barnets tillvaro hade sett ut om de inte haft tillgång till Sommarkul.

För barn utan tillgång till aktiviteter innefattar långa skollov ofta mycket tid i hemmet. Dessa barn riskerar en längre tid av ensamhet, isolering och inaktivitet (Aalaei, 2017; Stewart et al., 2018; Morgan et al., 2019). Barn som lever i ekonomisk utsatthet löper en förhöjd risk för social isolering vilket i förlängningen kan leda till ett socialt utanförskap med följder som försämrad psykisk- och fysisk hälsa (Unicef, 2023). Barnens hälsa främjas sannolikt genom att de ges möjligheter till aktiva dagar innefattande nya upplevelser och nya sociala relationer.

Föräldrar påtalade betydelsen av att barnen får möjlighet till nya miljöer. Även för de barn som hade möjlighet att gå på sommarfritids genom skolan innebar deltagande på Sommarkul att barnen fick en paus från skolmiljön. Detta beskrevs bidra till en ökad känsla av sommarlov hos barnet som fått träffa och leka med andra barn och fått en annan stimulans än den de är vana vid på skolgården.

[...] barnen får komma i väg på aktiviteter, eller en aktivitet, under den tiden som de i vanliga fall skulle gått på fritids och varit kvar i skolmiljön. Nu får de komma i väg och göra nånting annat tillsammans med andra barn i en annan gruppkonstellation. Och att de har väldigt väldigt roligt alltså de får ju en annan stimuli än vad de hade kanske

fått, nu är det ju inte aktuellt att de kanske skulle va själva hemma men, men att vara liksom kvar i [skolmiljön]... de får lite mer sommarlov helt enkelt.

En social isolering kan innebära att barnets mikrosystem krymper under sommarlovet. Om barnet inte har kontakt med skola eller vänner förlorar mikrosystemet, om än tillfälligt, några komponenter. Miljöombyte medför att barnets mikrosystem utökas och stimuleras. Dels får barnet tillgång till nya fritidsaktiviteter, dels ges möjlighet till att lära känna nya vänner. Exosystemet utökas eftersom fritiden vidgas.

Har familjen inte ett nätverk omkring sig lämnar det kanske endast kvar barnet och familjen i mikrosystemet under sommarlovet. Detta kan bidra till en ökad belastning på föräldrarnas exosystem, eftersom denne då kan behöva en enorm kraftanstängning för att resurserna ska räcka till. Detta kan gälla såväl resurser i form av egen kapacitet men även ekonomiska resurser eftersom barnet är hemmavid i större utsträckning än i vardagen.

Föräldrastress

Att vara förälder innebär förväntningar och krav på att ständigt vara närvarande och att konstant vara tillgänglig för barnens behov. I intervjuerna beskrev föräldrarna på varierande sätt förväntningar kopplat till föräldraskapet och hur dessa förväntningar bidrog till en känsla av otillräcklighet och ökad stress. Att barnen gavs möjlighet att delta på Sommarkul, att de var sysselsatta under organiserade former och fick möjlighet att delta i meningsfulla aktiviteter beskrevs som stressreducerande. Vetskapen om att barnen var dels under uppsikt av annan ansvarig, dels att de blev stimulerade och att de var fysiskt aktiva bidrog till en minskad stress hos föräldern.

[...] alltså det är ju så mycket som förväntas och barnen förväntar- och man har egna förväntningar på sig själv såklart som förälder men sen så är det ju inte alltid man, alltid man orkar och jag menar man kommer till sommaren då kanske man ibland också blir påmind om allt som man *skulle vilja* göra och det blir ju en stress hos mig som kanske inte barnen... eller barnen *ska* inte förstå den, det är ju en stress som jag bär på inombords och då kanske man inte heller liksom orkar. Men nu, nu vet jag, dom här två veckorna så, så har barnen det kul.

När [hen] är på Sommarkul så får h[e]n göra allt, h[e]n får leka, det är någon där, h[e]n är aktiverad. Det dämpar stress och skuld, det som kvarstår är att jag borde vara den som gör det med h[e]n för jag är h[e]ns [förälder]. Skulden finns kvar men h[e]n har i alla fall inte bara suttit idag, h[e]n har haft det roligt. Och vi kanske orkar gå ut en timme tillsammans sen.

Ett återkommande tema i intervjuerna var den stress som föräldrarna beskrev att de kände för att de saknade både tid och möjligheter att göra saker med barnen. Föräldrarnas stress kan härledas till resurser inom exonivån såsom ekonomiska begränsningar och boendesituationen. Stressen kan även härledas till mikronivån och föräldrarnas egen hälsa vilket påverkar barnets mikrosystem. Sett ur ett utvecklingsekologiskt perspektiv kan förståelse kring föräldrarnas ökade stress och hur den påverkar familjens system nås. Det som sker i familjens exosystem sker i ständig växelverkan med det som sker i mikrosystemet, det sker även i ständig växelverkan med barnets egna system.

En ökad föräldrastress kan även bero på samhällsnormer på makronivå. Normer och förväntningar kopplade till föräldraskapet är faktorer som kan öka den stress som föräldrarna på olika sätt beskrev. I familjens system återfinns såväl barnets som föräldrarnas system, genom att barnet ges

möjlighet till ett aktivt och meningsfullt sommarlov påverkas samtliga system vilket kan verka främjande för familjen i dess helhet.

[...] har två veckor som vi är lediga. Men då har vi inte, då blir det liksom, det blir ju tillsammans med mig och så, då läggs ju allting på mig igen. Det är ju det som är skönt med Sommarkul ur det vuxna perspektivet, det att jag får en paus med gott samvete i mitt föräldraskap. Jag vet att mina barn har roligt men det är liksom, så dom andra två veckorna som vi har ledigt tillsammans, det, då får dom ju bara liksom mer va, det känns skönt, då går jag inte in med press och stress.. [...] det är viktigt att Sommarkul finns. För att, för att barnen ska... ett - få nånting att se fram emot. Få sommarlov på ett annat sätt än vad dom hade fått om dom inte kom iväg. Jag tänker att det ger mig som mamma ett lugn att dom får komma iväg [...]

[...] jag måste ju jobba och semestern räcker inte till och då känns det skönt för mig att veta att barnen är i väg i en trygg miljö där de har roligt. Och då gör ju att jag kan slappna av och känna ett annat lugn på jobbet.

Sommarlovet är långt och det är inte alla föräldrar som har möjlighet att ta ut lång semester eller annan ledighet. Föräldrar kan uppleva en ökad stress kopplat till att inte kunna ge barnen det sommarlov de önskar. Sommarkul beskrivs dels lindra ett dåligt samvete för föräldern, dels ger det barnen något att se fram emot. Dessa aspekter gör att föräldrastressen minskar.

Sommaren är en särskilt påfrestande tid för många föräldrar utifrån svårigheter att tillgodose barns behov under en längre period. Föräldrar kan ofta känna sig otillräckliga och vara mer benägna att uttrycka sig i negativa termer kring föräldraskapet (Stretesky et al., 2020). Stressen kan således ha en negativ påverkan på föräldraskapet.

Föräldrar som upplever en ökad stress och känsla av otillräcklighet till följd av exosystemets resurser kan ha en direkt såväl som indirekt påverkan på barnets mikrosystem. Den ökade stressen kan även medföra att interaktionen på mesonivå, det vill säga interaktionen mellan mikrosystemen, rubbas. Det kan påverka interaktionen mellan förälder och barn, men även interaktionen mellan förälder och arbete.

Jag kan inte leka [dygnet runt], jag har saker att göra och ibland orkar jag inte. [På Sommarkul] har barnet någon att leka med ett tag i alla fall. Barn är aldrig nöjda, vill alltid ha mer. Problemet är inte att jag inte *vill* vara med mina barn, men jag kan inte erbjuda mina barn samma sak.

Barn kräver konstant aktivering och omsorg och det kan vara svårt för föräldrar att räkna till vilket citatet ovan visar. Ekonomiska begränsningar tenderade att öka föräldrastressen eftersom det inte alltid fanns möjlighet till att göra sådant som barnen efterfrågade. Det beskrevs att det krävde energi av föräldern att följa barnets intressen. Citatet nedan visar att trångboddheten vidare begränsade förälders möjligheter att faktiskt kunna följa barnets intressen.

[...] jag måste ut och jobba för att vi ska kunna ha det bättre och att kunna flytta, jag har inte ens ett eget rum. Den här egentiden för mig själv eller att ha utrymme att pyssla med barnen eller ha en egen trädgård.

Trångboddheten begränsade även möjligheter till att kunna gå undan och vara ifred vid behov vilket påverkade föräldrarnas möjligheter till återhämtning.

Återigen tydliggörs exosystemets begränsningar och hur resursmöjligheter påverkar föräldrarnas möjligheter att utöva ett gott föräldraskap. När föräldern hindras att kunna följa barnets intressen och att värna om det egna måendet påverkas mikrosystemet och interaktioner på mesonivå. Möjligheter att påverka exosystemets resurser ligger till viss del bortom föräldrarnas kontroll, förutsättningar i exosystemet styrs i stor utsträckning av det som sker på makronivå. Föräldraskapet påverkas bland annat av det stödsystem som nära relationer kan innebära, det påverkas även av samhällsstrukturens utformning och tillgängliga samhälleliga stödinsatser. Att delvis hindras att kunna påverka den egna situationen kan bidra till ökad stress och känsla av maktlöshet hos individen.

Så det känns okej att jag kommer hem också nånstans och är trött och det inte liksom läggs en massa förväntningar på mig att jag, att jag måste göra en massa saker, nu vet jag att barnen har haft det bra. Dom har haft jätteroligt så nu blir fokuset mera att vi kommer hem, landar, lagar middag och sen så har vi en ny rolig dag dan efter och se fram emot istället. Så att det, jag tänker att det gör liksom, det bryter vardagen. Det blir ju nånting kul.

Föräldrarna beskrev en positiv påverkan på föräldraskapet och på relationen till barnen till följd av att barnen fått aktiva dagar genom Sommarkul. Samtliga föräldrar uttryckte att när barnen kom hem från en aktiv dag på sommarlägret kunde de känna minskade krav på att behöva aktivera sina barn. Den förälder som hade arbetat själv under dagen kunde "landa" tillsammans med barnen i stället för att känna press på att kvällen skulle innefatta aktiviteter. En förälder uttryckte att detta medförde att hen orkade vara den förälder hen vill vara när barnet kom hem.

Resursstarka familjer med stabila och starka exosystem har andra förutsättningar och fler möjligheter än de med svaga exosystem. Återkommande synliggörs betydelsen av exosystemet och de resursmöjligheter eller begränsningar det innefattar. Exosystemet har en betydande påverkan på barnet och föräldrarnas mikrosystem, men det kan även innebära en påverkan på övriga nivåer.

Föräldrarnas utsagor bidrar med ett viktigt perspektiv avgörande för att förstå betydelsen av en meningsfull fritid. Det blir tydligt att barns möjligheter att delta i organiserade fritidsaktiviteter verkar stressreducerande för föräldrar. Detta bidrar sannolikt till en förstärkt föräldraförmåga vilket kan gynna familjens totala hälsa. När exosystemet stärks har det rimligen en betydande påverkan på mesonivå och familjens interaktioner.

Ledares perspektiv

Barnets fritid beror på exonivån och de möjligheter som återfinns där. Ledarna på Sommarkul blir en tillfällig del av barnets mikrosystem vilket medför att mesonivån stärks eftersom interaktion mellan barn och ledare tillkommer. Ledares perspektiv bidrog med att bredda förståelsen för barnens upplevelser av Sommarkul, eftersom de spenderade mycket tid med barnen kunde de se och lägga märke till aspekter som barnens sociala utbyte, behov av stimulans och behov av särskilda anpassningar. Ledares beskrivningar bidrog även med en fördjupad bild av den utsatthet många av barnen lever i.

Multipla begränsningar

Ledare beskrev att majoriteten av barnen som deltar på Sommarkul kommer från socioekonomiskt utsatta familjer med begränsade resurser. Det långa sommarlovet beskrevs som en särskilt skör tid.

[...] vårt syfte [med Sommarkul] är att.. barnen som har ingen råd.. som alltså, sommarlov det är jättelång den lång lov vissa föräldrar eller vissa familjer dom har inget... dom, dom brukar vara hemma alltså dom kommer inte resa bort. Jättetråkigt för barn att vara hemma i tre månader. Då det därför tänkte ha Sommarkul, absolut dom har [sommarfritids genom skolan] då dom måste betala sån avgift dom har vi inte den här avgiften det blir helt gratis för dom [...]

För de barn som inte har barnomsorg under sommarlovet kan lovet innebära en lång och tråkig tid för barnet. Ledare framhöll betydelsen av att Sommarkul är kostnadsfritt och att det därmed är tillgängligt för alla barn.

Den begränsade tillgången till barnomsorg medför konsekvenser för barnet, en längre tid av inaktivitet kan medföra att barnet löper en förhöjd hälsorisk på grund av ensamhet och isolering. Även inläringen riskerar att stagnera utifrån en längre tid av inaktivitet (Stewart et al., 2018).

Ensamhet och inaktivitet till följd av familjens ekonomiska förutsättningar innebär att barnet går miste om de hälsofrämjande fördelar som följer av ett aktivt sommarlov och en organiserad fritid. Familjens exosystem kan hindra en gynnsam utveckling hos barnet i och med att det påverkar mikrosystemet som krymper på grund av isoleringen. Det som sker på makronivå och beslut som tas där har en direkt påverkan på hela familjens system, särskilt allvarliga konsekvenser får det för barnet eftersom barnet inte har möjlighet att påverka sin situation. Det kan även medföra framtida konsekvenser för barnet.

[...] vissa av [föräldrarna] kunde inte svenska och som en sån förälder så kanske du har ekonomiskt svårt, du har det svårt med språket och du har alla dom här grejerna som blir ett hinder för att kunna ta ditt barn till ja men Kolmården eller Furuvik och du kanske inte har dom möjligheterna och då har du istället möjligheterna, *i ditt område*, att kunna släppa av ditt barn och ge dom en upplevelse liksom, den sommaren.

Citatet ovan belyser familjernas multipla utsatthet. Utöver familjers ekonomiska begränsningar lyfte ledare att språkbarriärer och transporthinder är ytterligare faktorer som minskar barns möjligheter. Ledare berättade att många av familjerna har utländsk bakgrund och bristande språkkunskaper i det svenska språket. När dessa faktorer slås samman innebär det en stor begränsning för familjerna, därmed blir betydelsen av att Sommarkul finns i det direkta närområdet avgörande. Detta möjliggör att barn, trots familjens begränsningar, ges möjlighet till en organiserad fritid.

Sommarläger innebär en tid för barn att få vara barn och att komma bort från vardagens bestyr och stress. Barnen ges möjlighet att växa på egen hand och ta dagen som den kommer, något som bör vara en naturlig del av barndomen (Samuelsson & Samuelsson, 2015). Fördelar som följer av detta är ofta förbehållet barn i familjer med högre social status och god ekonomi, många gånger är fördelarna inte tillgängliga för barn som lever med begränsade resurser. Ekonomiskt missgynnade barn kan därmed gå miste om att utveckla intressen och färdigheter. Flera faktorer påverkar och begränsar föräldrars möjligheter att ge sina barn en meningsfull fritid, materiella och ekonomiska begränsningar har betydelse (Weininger et al., 2015).

Andra faktorer som kan påverka är familjestruktur, antal barn samt föräldrars etniska bakgrund. Barn med utrikesfödda föräldrar tenderar att i högre utsträckning ha en lägre socioekonomisk status, detta påverkar barnens tillgång till organiserade fritidsaktiviteter (Rädda Barnen, 2021). Barn som växer upp i socioekonomiskt utsatta områden har generellt sämre skolresultat och sämre hälsa

än övriga barn i Sverige. Dessa barn deltar i mindre grad i organiserade fritidsaktiviteter och går därmed miste om de hälsofrämjande möjligheter som deltagande innebär (Barnombudsmannen, 2018).

Återigen synliggörs ojämlika förutsättningar som beror på klasskillnader och hur dessa skillnader kan härröras till makrosystemets struktur. Ojämligheten genomsyrar hela familjesystemet, från makronivå ner till det enskilda barnet på mikronivå. Detta tydliggör att förändringar bör ske på makronivå för att möjliggöra en jämlik barndom för alla barn.

Makrosystemet skiljer sig åt mellan olika länder, samhällen och kulturer till följd av olika samhällsstrukturer. Det kan innebära stora skillnader i normer och värderingar av olika slag. Barn med utrikesfödda föräldrar kan befinna sig under påverkan av två eller flera makrosystem inom vilka familjen navigerar. Utrikesfödda föräldrar kan även ha svagare exosystem utifrån sina bristande språkkunskaper vilket kan medföra svårigheter att exempelvis få arbete eller att tillvarata sina rättigheter. När system korsas kan det medföra svårigheter för familjen att navigera mellan de olika systemen.

Maten och den extra omsorgens betydelse

Tillgången till lagad mat beskrevs som en central del av Sommarkul. Ledare påtalade vikten att kunna ge barnen detta.

Bara för att det är Sverige, det är inte alla, alltså, det är inte alla familjer som har råd att ha massa mat hemma och man kan äta hur och när man vill, och “är du hungrig då plockar vi fram ett mellanmål” och så vidare alltså det är inte självfallet. Jag tror definitivt att det kan göra skillnad för vissa [att mat serveras på Sommarkul]

[...] vissa barn som har inte- alltså ibland vi känner att dom har inge, dom har inte ätit nåt hemma. Därför vi har gratis mat, gratis fika och sådär för att vi försöker hjälpa dom. Dom får inte som dom behöver egentligen som ett barn, ett behov. [...] alltså för att för det första som dom kommer “har ni nåt frukt?” dom har inte ätit frukost. [...] alltså när man jobbar med barn alltså när man jobbar med ett jobb och sen, alltså efter ett tag, *du vet*.

Matens betydelse beskrevs som viktig ur ett omsorgsperspektiv, ledare framhöll att det inte är givet att barn hade fri tillgång till mellanmål eller mat hemma. Barn som deltog på Sommarkul kunde uppvisa omsorgsbrister, därav blev matens betydelse central. Ledare skildrade att flera barn kom hungriga till lägret på morgonen, utöver att barnen uttryckligen efterfrågade något att äta beskrev ledare att de genom sin fleråriga arbetsvana med barn på Sommarkul kunde identifiera barn som inte hade tillgång till mat hemma.

Tillgång till näringsrik mat är särskilt viktig för växande barn, bristen på densamma innebär en hälsorisk eftersom näringsrik mat gynnar barns fysiska- och psykiska utveckling. Som tidigare framhållits är sommarlovet en synnerligen kritisk period för socioekonomiskt utsatta barnfamiljer (Stretesky et al., 2020). Genom att barnen får näringsrik mat får de även energi till att orka leka och röra på sig, detta bidrar till att motverka stillasittande som i forskning beskrivs vara en riskfaktor för socioekonomiskt utsatta barn (Stewart et al. 2018).

Matttillgången hör till exonivån och familjens resurser, den påverkar av naturlig anledning barnet på mikronivå. Maten som serveras på Sommarkul fyller således viktiga funktioner, den ersätter till viss del en avsaknad av omsorg. Tillgång till näringsrik mat är särskilt viktig för växande barn, bristen på densamma innebär en hälsorisk eftersom näringsrik mat gynnar barns fysiska- och psykiska utveckling. Makronivån har ett stort inflytande på familjers möjligheter att tillgodose barns behov av näringsrik kost, även faktorer bortom familjens kontroll har en inverkan. Exempelvis stigande matpriser på grund av inflation, möjligheter handlar således inte enbart om föräldrarnas förmåga och familjens resurser.

Utöver matens viktiga betydelse såg ledare andra mer omvårdande behov hos en del barn på Sommarkul.

Alltså jag tänker att om någonting så ger [deltagande på Sommarkul] en.. upplevelse av att inte vara bortglömda, att ha ett sammanhang och vara på ett ställe där man får omsorg. Alltså jag tror verkligen sommaren är väldigt väldigt skört, precis som till exempel jul är det skört eller liksom långa lov är skört för att liksom när familjen kommer hem, och när barnet är hemma bland en familj som kanske liksom är dysfunktionell och så vidare så känner man sig nog extra bortglömd för skolan finns inte där, du har inte en tillflykt. Och att bara få komma dit och ha någon ledare som liksom klappar dig på huvudet och ger dig ett äpple liksom, det kan.. jag tror det kan vara en stor skillnad för barn som har det dåligt.

Utöver att arbetet som ledare innebar att aktivera och leka med barnen beskrev ledarna även hur de är uppmärksamma på andra behov hos barnen. Citatet ovan visar tydligt på ledarens förståelse för den kritiska period som skollov innebär för många barn. Flera av de deltagande barnen på Sommarkul beskrevs uppvisa tecken på omsorgssvikt, utöver att flera barn kom till lägret hungriga beskrevs det att vissa barn uppvisade fysiska tecken på bristande omsorg såsom dåligt tandhälsa.

[...] liksom helt *bruna* framtänder och hade liksom en [förälder] som inte kunde ett ord svenska och man märkte, den här familjen hade det liksom tufft, dom var inte i något bra skick. Dom hade nyss kommit hit liksom och deras hälsa var kanske inte tipptopp så.. och då hade vi en ledare som jag var med, vi var två stycken och h[e]n pratade arabiska med dom och vi kunde liksom, a men vi kunde ändå va med dom barnen och ta hand om dom under dan och dom fick liksom äta och dom fick liksom skötas om och va där och va trygga när man såg att dom kanske annars var i ett ganska dåligt skick kanske så det kommer jag ihåg ganska tydligt liksom.

Omsorgsbehoven som ledare uppmärksammade hos barnen medför krav på ledares förmåga att uppmärksamma behov och även att ha kännedom om barns utveckling. Detta för att motverka risken för ett glapp på mesonivå. Om dessa kunskaper inte finns riskerar barn som far illa att förbises, exempelvis om barn skulle uppvisa behov eller beteenden som föranleder orosanmälan till socialtjänsten. Lägerledare kan vara en förbindelse på mikronivå som uppmärksammar behov hos barnet i dess mikrosystem som inte tillgodoses. Detta är viktiga aspekter som bör uppmärksammas vid rekrytering men som kan bli svåra att realisera då många ledare är ungdomar som utövar sitt första sommarjobb. Sommarkul organiseras av en frivilligorganisation, sommarlägret har därmed potential att verka som en länk mellan socialt utsatta familjer och det offentliga, etablerade samhället (Engel, 2008). Detta ställer krav på att ledare informeras om den anmälningsskyldighet som alla som arbetar med barn innefattas av (14 kap. 1 c § Socialtjänstlagen SFS 2001:453).

Ledare berättade även om möjligheter att tillgodose andra behov hos barnen, exempelvis anpassningar utifrån funktionsnedsättningar eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

[...] det brukar vi ha några barn som det är, som är diagnos. Då ofta, då har [vi] några personal som kan alltid med dom. Som har, alltså dom har bra tålamod för att barnet behöver lite extra stöd, lite extra tålamod för att vara med dom, dom är lite speciella, dom måste förstå. [Vi] säger till personalen, du måste om du kan inte göra okej kom till [ledare] vi löser, du behöver inte ta beslut ensam. Det försöker vi alltid.

Det beskrevs att det fanns gott om ledare på Sommarkul vilket möjliggjorde individuella anpassningar för barn med särskilda behov. Betydelsen av att kunna tillgodose individuella behov och att skapa möjligheter för alla barn att lyckas och att vara delaktiga beskrevs som en central del av samtliga ledare.

Genom att se det individuella barnet och skapa så goda förutsättningar som möjligt för denne kan barnets identitet och självkänsla stärkas. Det påverkar barnet på mikronivå och kan vidare medföra hälsofrämjande aspekter i de övriga system som omger barnet. Till exempel kan detta medföra att barnet får en förståelse för de egna behoven genom att ledare stödjer barnet i anpassningar kring de individuella behoven. På så sätt kan även barnet se att anpassningar kan underlätta vilket kan bidra till att egna strategier utvecklas.

[...] alltså vissa barn som vi har, diagnoser då vi har en personal som alltid med den barnet för att jag hade ett barn som förälder dom inte accepterar deras barn har nåt diagnos dom säger "nejnej" för att jag såg en person alltså den barnet på en gång ja den har nånting. Därför jag sagt till [en annan ledare] "du kan vara med honom" eller nåt så med olika aktiviteter för att när man jobbar med barn efter ett tag så man ser första tio minuter man ser "okej, du har kanske lite diagnos det är inte så djup men du har" Men det där jag förstår inte, vissa föräldrar dom inte, dom vill inte acceptera det. Det är okej, det är inte barnens fel, det är inte erat fel. Jag känner sådär. Vissa föräldrar dom vill inte acceptera det [...]

Citatet ovan belyser betydelsen av att ledarna uppmärksammar barnen och visar att anpassningar görs i syfte att barnen ska kunna delta efter individuella förutsättningar. Det uttrycktes en viss frustration kring att det fanns barn som uppvisade tydliga behov av extra stöd men att föräldrar inte hade påtalat eller accepterat ett sådant behov. Ledare skildrade hur det i dessa situationer blev extra viktigt att möta barnet och att stödja barnet i att få en så bra tid som möjligt på lägret utifrån sina egna förutsättningar.

Interaktionen på mesonivå mellan barnet och ledare visar sig här ha en betydande roll för barnet. När barnet accepteras för den hen är och möjlighet till olika anpassningar utifrån egna förutsättningar görs kan barnets självbild stärkas och således ha en effekt på barnets mikrosystem.

Betydelse av att utveckla "soft skills"

Deltagande i organiserade fritidsaktiviteter som Sommarkul främjar barns utveckling av "soft skills". Utvecklande av soft skills innefattar inläring av sociala färdigheter exempelvis att kunna läsa av sociala koder och att relatera till andra barn och vuxna (Behtoui et al., 2020). Soft skills innefattar även egenskaper som kommunikationsförmåga, känsloreglering och målmedvetenhet (Holt et al., 2011). Detta är avgörande förmågor och egenskaper för en gynnsam utveckling.

[...] det är ju ett råare klimat när man är uppvuxen [i Gottsunda], dom har ju ett annat sätt att förhålla sig till varandra och liksom såhär, första gången jag var på fritids, alltså den hära Sommarkul, det var första gången som jag så två killar i, alltså typ sju-åtta-årsåldern såhär slå varandra med knytnävarna för första gången. Jag blev såhär “what?” alltså typ gör barn sånt här? Men det är ju så, alltså i vissa, i vissa områden och vissa delar så är dom hårdare. Tuffare klimat.

Citatet ovan beskriver att uppväxten och tillvaron i ett socialt- och socioekonomiskt utsatt område kan innefatta ett hårdare klimat bland barnen. Ledare beskrev hur de på olika sätt förhöll sig till utagerande barn vilket även citatet nedan visar.

[...] att säga “du får inte göra det”, “om du gör si eller så” det fungerade inte då blev dom bara ännu argare eller ännu ledsnare. Man fick liksom jobba omkring problemet och ge dom extra mycket uppmärksamhet eller dom kanske fick gå åt sidan och göra nånting annat en stund [...]

Ledaren beskrev att ett lågaffektivt och tålmodigt bemötande var det barnen behövde när de var arga eller upprörda över något. Även vikten av att kunna ta barnet åt sidan för att ge utrymme för barnet att lugna ner sig beskrevs. Beskrivningarna visar att ledare på olika sätt guidade barnen i det sociala samspelet och betonade vikten av att vara tålmodig.

För ett barn som inte är van att ingå i större sammanhang kan Sommarkul verka främjande för den sociala utvecklingen. Sociala vinster som följer av att få relationer till ledare och att lära känna andra barn framhålls även i tidigare forskning (Holt et al., 2011; Skattebol & Redmond, 2019; Behtoui et al., 2020). Ledarna i verksamheten blir i mångt och mycket relationella förebilder för barnen som deltar, det är inte ovanligt att ledare i ideella verksamheter, i synnerhet i arbetet med barn och unga, syftar att utgöra just positiva förebilder (Engel, 2008). Ledarna kan ha en viktig roll i att guida barnen genom samspel och interaktioner, därigenom kan soft skills utvecklas. Att utveckla och erhålla soft skills innefattar förmågan att förstå och förhålla sig till normer och värderingar, det handlar även om att lära sig ett socialt samspel och att relatera till andra. Den osynliga men viktiga kunskapen har liknats vid en hävstång för utvecklingen eftersom personer som förvärvar soft skills lättare tar sig an nya sammanhang (Behtoui et al., 2020).

Soft skills förvärvas på mesonivå genom interaktioner med andra människor och genom att observera andra människors interaktioner. Barn som växer upp i socioekonomisk utsatthet och har begränsad rörlighet kan även ha även begränsade mesonivåer på grund av minskade sociala relationer. Deltagande i Sommarkul kan bidra till att utveckla och stärka barnets soft skills genom att ingå och få en plats i nya barngrupper och att tränas i det sociala samspelet genom turtagning och lekar. Att ingå i en grupp och att behöva ta hänsyn till andra barn samt att lyssna till ledares instruktioner och följa gemensamma regler och förväntningar kan stärka barnets soft skills ytterligare.

Deltagande i organiserade fritidsaktiviteter är många gånger en självklarhet för familjer med starka exosystem, dessa barn ges därmed ett försprång inom den tysta kunskapen som soft skills innefattar. Detta innebär att barn med svaga exosystem kan missgynnas på såväl kort som på lång sikt. På kort sikt främjar soft skills relationer som pågår i nuet, på sikt gynnar det barnet genom förutsättningar att röra sig i olika sociala sammanhang. Det underlättar även för barnet att knyta nya kontakter och att hantera övergångar såsom exempelvis ett skolbyte.

Så om det var nåt område som behövde [ett kostnadsfritt sommarlovsläger] så var det i Gottsunda, dom här familjerna hade nära till Sommarkul, dom kom och släppte av sina barn där och även fast alla inte kunde svenska, även fast alla kanske inte hade utbildning och fattade riktigt vad det var så var det, det var så pass nära och lokalt så det var okej ändå.

Alltså jag tänker såhär att Gottsunda, man kan säga såhär, det mest positiva [med Sommarkul] var ju att det var i ett utsatt område. Nu var det Gottsunda, men jag tänker sådana här områden som Stenhagen, Gränby, Gottsunda som har det tufft, som har många, alltså unga killar till exempel som kanske bara skulle driva runt på sommaren och så vidare. Att dom får komma dit och hänga, med vuxna runt omkring dom som ser vad dom håller på med, som ser vad dom gör. Det är ju en, det blir ju som en liksom kort insats för området.

Betydelsen av att Sommarkul bedrivs i det socialt- och socioekonomiskt utsatta området Gottsunda framhölls. Närheten och tillgängligheten beskrevs av ledare bidra till att föräldrar kände sig trygga med att lämna sina barn där, det beskrevs även bidra till att barn i utsatthet inte dagdriver eller är sysslolösa under sommarlovet.

Ledarna har en avgörande betydelse för de deltagande barnen. Särskilt viktiga aspekter är att ledare känner till det område de verkar inom och att de har en förståelse för barnens anledningar till deltagande (Fredriksson et al., 2016). När ledare har en förståelse för barnens särskilda situation med att växa upp i ett socialt- och socioekonomiskt utsatt område kan det bli lättare att få kontakt och nå fram till barnet. Detta eftersom ledares kännedom kring barnets uppväxtvillkor kan innebära att ledaren har en förståelse för barnets system. Är ledarna själva uppvuxna i området kan det dock även finnas svårigheter, till exempel att säga ifrån till barnet och att upprätthålla gränser och regler. Detta kan bero på att det finns en etablerad relation till barnet och familjen eller att en kan bli 'hemmablind' och hindras att se barnets utsatthet utifrån egen normalisering av situationen (Engel, 2008).

Fritidens utformning har betydelse för barnets utvecklings ekologiska system. Genom att ledare känner till barnets exosystem, det vill säga boendeområdets resurser och begränsningar har de även en kännedom om den fysiska miljö barnet lever i. Med denna kunskap kan ledare bättre förstå den utsatthet som barnet växer upp inom och därmed få en större förståelse för vikten av ett sommarlov med en organiserad fritid. Vidare gynnar detta på mesonivå eftersom det är där som interaktionen mellan ledare och barn, alltså mellan mikrosystemen, sker. En god kontakt mellan föräldrar och ledare kan medföra att barnets mikrosystem stärks ytterligare.

Lokalföreningens perspektiv

Representant från Rädda Barnen Uppsalas lokalförening bidrog med ett sorts makroperspektiv på Sommarkul och dess betydelse för familjerna. Perspektivet vidgade således förståelsen för vad sommarlägret kan betyda, det bidrog även med reflektioner kring frivilligorganisationers betydelse för det sociala arbetet.

Nya erfarenheter

Representanten beskrev att barn idag är stillasittande i stor utsträckning, det beskrevs även att flera av barnen som deltar på Sommarkul inte hade för vana att röra sig utanför sitt direkta närområde.

[...] vi kommer ut, barnen rör på sig. [...] många barn sitter väldigt mycket och rör sig för lite. En sak är att få kontakt med andra, få kontakt med lite äldre ungdomar som är ledare och aktivitetsledare, och också att kunna åka runt i Uppsala och se att Uppsala är mer än Gottsunda för att [...] de här barnen har en väldigt begränsad uppfattning om vad de bor i för miljö.

Barnens världsbilder kan vidgas när de får möjlighet att ingå i nya sammanhang och när de får möjlighet att erfara nya miljöer de inte annars hade haft tillgång till. Representanten beskrev att *"[...] vi har många barn som inte varit i skogen, den svenska skogen och skogen är dessutom farlig."* och även att barn inte hade upplevt sjöar *"[...] då var det förra året alltså [ett barn] som utbrast 'Nu har jag sett havet!'"* Representantens upplevelse var att barnen på Sommarkul inte har upplevt andra miljöer än det egna närområdet vilket bland annat blev tydligt utifrån att vissa barn aldrig sett skog eller rent av tänkte att skogen var farlig. Det beskrevs vara betydelsefullt att barnen gavs möjlighet att se att Uppsala är mer än bara Gottsunda.

Exosystemet utvidgas när barnet ges möjlighet till nya miljöupplevelser. Det som sker på exonivå är sådant som barnet själv inte kan påverka, till exempel tillgång till fritidsaktiviteter. Det har därmed en direkt påverkan på barnet eftersom exosystemet vidgas och ger barnet nya erfarenheter.

Främsta syftet [med Sommarkul] är att det är många barn som inte kan komma iväg på sommaren med sina familjer på grund av ekonomiska orsaker och andra orsaker. och en sak skulle kunna vara, om jag säger så här. När de kommer tillbaka till skolan efter semestern har man något att berätta för sina kompisar. och då ger ju Sommarkul en möjlighet att berätta, att vi har gjort något kul.

Representanten beskrev att familjernas ekonomiska begränsningar innebar att barnen många gånger blir kvar i närområdet under sommarlovet. Deltagande på Sommarkul beskrevs medföra att barnen har något att berätta om när de återvänder till skolan efter sommarlovet, detta framhölls som betydelsefullt även av föräldrar.

Det kan innebära en betydande motvikt mot ett socialt utanförskap när barn ges möjlighet till ett meningsfullt sommarlov. Barnen som deltar i organiserade fritidsaktiviteter och som ges möjlighet till en annan vardag än den de är vana vid får erfarenheter som gynnar utvecklingen och tilliten till samhället (Barnombudsmannen, 2018). Genom att i ett tidigt skede fånga upp barn som riskerar ett socialt utanförskap undviks att barnen får långsiktiga konsekvenser i form av psykisk ohälsa eller normbrytande beteende, i förlängningen kan detta ha konsekvenser för samhället i form av kostnader för insatser av olika slag (Lundmark Nilsson & Nilsson, 2022).

Beslut som tas på makronivå har en betydande påverkan för barns möjligheter att stärka upp sina system och ges större möjligheter att lyckas. Långsiktiga konsekvenser kan förebyggas genom att främjande och förebyggande insatser som Sommarkul görs tillgängliga för barn i låga åldrar. Genom förändringar på makronivå kan barns exosystem utvidgas, detta har en avgörande betydelse för barns utveckling vilket även ger resultat på makronivå.

Ideella verksamheter och socialt arbete

En förutsättning för att uppnå långsiktiga effekter, liknande de som beskrevs i föregående tema är att systemet är stabilt och sammanhängande för att effekterna av förebyggande insatser såsom Sommarkul ska ges möjlighet att genomsyra hela barnets utvecklingsekologiska system.

[Föräldrarna] kommer och försvinner snabbt, vi har inte så mycket kontakt, tyvärr. men det känns ändå, så som jag ser det, att lämna barn till oss och känna sig säkra på att det funkar och det gör det naturligtvis, och den här handlingen säger något, att de har förtroende för oss.

Beskrivningar av bristande kommunikation med föräldrar uttrycktes av representanten, det uttrycktes en önskan om tätare kontakt. Trots detta tolkade representanten det som att föräldrarna kände ett förtroende för verksamheten eftersom barnen återkom till lägret.

Familjer i socioekonomiskt utsatta områden tenderar att känna en viss misstro gentemot samhället. Frivilligorganisationer kan många gånger behöva återskapa eller bygga ett nytt förtroende mellan familjerna och samhället (Engel, 2008). Genom att ett förtroende byggs upp fylls ett glapp mellan familjerna och samhällsinsatser, frivilligorganisationers verksamheter kan vara en viktig länk och ett viktigt komplement när samhället brister (Jegermalm et al., 2020).

Frivilligorganisationer kan verka som en viktig förbindelse i familjernas system som bidrar till att systemet ges en viss stabilitet, för barnet kan det betyda att mikrosystemet stärks när exosystemet förstärks. När familjens exosystem begränsar barnets tillgång till exempelvis fritidsaktiviteter behöver samhället stötta upp och möjliggöra en meningsfull fritid. Frivilligorganisationer fyller således en viktig funktion, det finns däremot ingen garanti för dess varaktighet utifrån att ideella verksamheter många gånger styrs av statliga bidrag, det vill säga beslut som fattas på makronivå.

Barns rätt har blivit lag, men stat och kommuner kan ändå inte tillförsäkra att alla barn och deras olika behov ses och syns. Alla föräldrar förmår inte, av olika anledningar, att tillgodose barns behov av olika aktiviteter, träffa andra barn med mera. Så i min uppfattning så har det funnits och kommer att finnas ett fortsatt behov av frivillighet, som kanske snabbare än offentliga aktörer kan ordna olika aktiviteter. I Uppsala bidrar kommunen åtminstone till vår Sommarkul-verksamhet, vilket jag ser som erkännande att det offentliga måste samarbeta med de frivilliga och täppa till vardagens luckor.

Barn i Sverige har idag lagstadgade rättigheter, representanten resonerade kring att rättigheterna inte realiserats eftersom stat och kommun inte kan tillförsäkra dem. Av denna anledning beskrevs det finnas ett samhällsligt behov av frivilligorganisationer för att verka som en brygga mellan människor i utsatthet och offentliga samhällsinsatser. Behovet av ideella verksamheter beskrevs vara bestående och kontinuerligt.

Beskrivningarna ovan belyser och bekräftar tidigare forskning, att barnkonventionen inte efterlevs i det svenska samhället (Fredriksson et al., 2016; Aalaei, 2017). Strukturella åtgärder i form av tillhandahållande av kostnadsfria aktiviteter för socioekonomiskt utsatta barn är ett sätt att tillgodose en jämlik hälsa och utveckling för barn (Holt et al., 2011). Att motverka barns diskriminering som kommer av familjens ekonomiska utsatthet bör behandlas på strukturell nivå, det är ett samhällsansvar (Aalaei, 2017).

Frivilligorganisationer tar många gånger fasta på samhällsbrister och arbetar för att människor i utsatthet ska få det stöd de behöver från samhället i form av informella insatser (Jegermalm et al., 2020). Insatser som syftar att fylla upp glapp eller tomrum mellan individen och samhället blir synnerligen viktiga för barn i utsatthet, detta på grund av svårigheter för föräldrar och barn att känna till och tillvarata sina rättigheter (Barnombudsmannen, 2018).

Förra året, före valet, bjöd vi in politiker till ett samtal om barns plats. Jag tror att vi lyckades påverka situationen i Södra Bäcklösa [stadsdel nära Gottsunda i Uppsala], där man helt och hållet glömt bort lekplatser och i år sker, äntligen, sker en upprustning. [...] Vi har nu bjudit in Uppsalas politiker till ett uppföljningssamtal just om det finns plats för barn och unga i det växande Uppsala. Vi tror att sådana möten är viktiga för tankeutbyte och att vi lär oss förstå de olika perspektiven och i vilken situation som beslutsfattare finns.

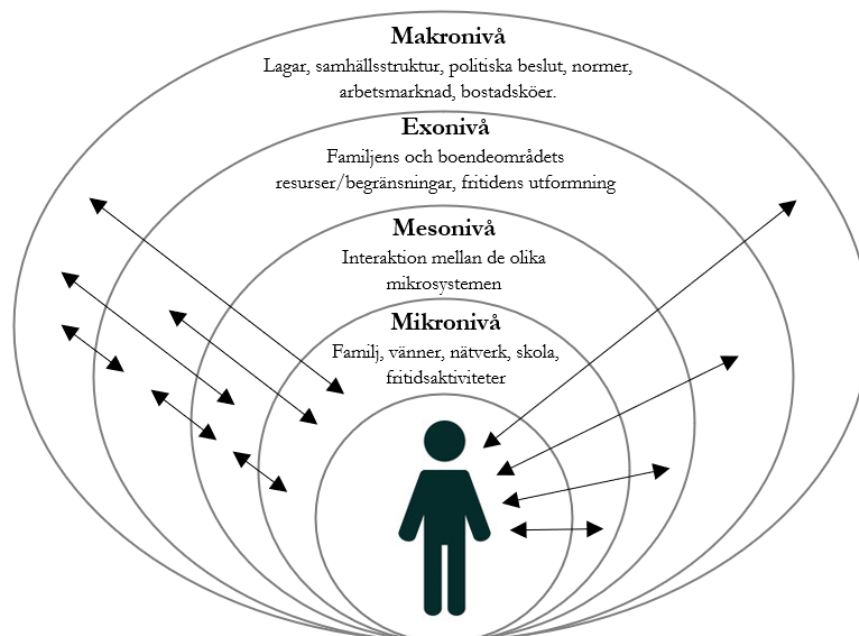
Citatet ovan belyser att det offentliga många gånger bortser från, eller missar att tillvara ta barns rättigheter och möjligheter till utveckling. Det beskrevs hur Rädda Barnen i Uppsala tagit initiativ till samtal med politiker för att belysa barnperspektivet och att dela frivilligorganisationens perspektiv och erfarenheter.

När frivilligorganisationer såsom Rädda Barnen blir en del av det offentliga samhället genom kooptering och deltar i politiska samtal har de möjlighet att påverka beslut som fattas. Eftersom organisationen har specifik kunskap kring barns socioekonomiska utsatthet kan kooptering ske, genom det kan frivilligorganisationen erkännas och vara med när beslut fattas. Kooptering kan även ske med statlig finansiering. Finansiering är avgörande för ideella verksamheters fortsatta möjligheter att bedriva verksamheter som fyller upp glappet mellan samhälle och människor i utsatthet (Meeuwisse & Sunesson, 2016; Jernemark, 2020).

Summa summarum, för att barn ska ha tillgång till en jämlik barndom krävs strukturella åtgärder på makronivå.

Figur 2.

Den utvecklingsökologiska modellen, modifierad utifrån barnet på Sommarkul.

Modellen ovan är en modifierad variant av den utvecklingsökologiska modellen. Modellen användes för analysen av barnet på Sommarkul utifrån de tre olika perspektiven.

AVSLUTANDE DISKUSSION

Avsnittet inleds med en kort summering av resultatet. Sedan diskuteras uppsatsens resultat i ljuset av tidigare forskning följt av en teordiskussion i relation till analysen. Därefter följer en diskussion om relationen mellan resultat och metod, avsnittet avslutas med reflektioner kring implikationer för socialt arbete som forskning och praktik.

Summering

Syftet med uppsatsen var att med utgångspunkt i den utvecklingsekologiska modellen söka svar på följande frågeställningar:

- Vad betyder Sommarkul för familjer vars barn deltar i Sommarkul?
- På vilka sätt beskriver ledare och representant från Rädda Barnens lokalförening att tillgången till Sommarkul har betydelse för de deltagande barnen?

Föräldrars perspektiv

Att barnen ges möjlighet att delta på Sommarkul har betydelse för familjerna. Detta visade sig bland annat genom beskrivningar av minskad stress kring föräldraskapet vilket i sin tur påverkar familjen. Den minskade stressen beskrevs komma från möjligheter att ge sitt barn nya erfarenheter och aktiva dagar tillsammans med andra barn. Vikten av att mat, mellanmål och frukt serverades under lögrets alla dagar framhölls. Därtill fick barnen erfarenheter och stimulans som föräldrarna beskrev att de själva inte hade kunnat ge sina barn utifrån begränsningar kopplade till ork, ekonomi och boende.

Ledares perspektiv

Ledare framhöll betydelsen av att kunna erbjuda barnen en extra form av omsorg med hänvisning till att sommarlovet ofta är en synnerligen skör period för barn från socioekonomiskt utsatta familjer. Olika individanpassningar medförde att barn gavs möjlighet att delta på varierande sätt, beskrivningar visade även att ledare guidar barnen i det sociala samspelet vilket bidrar till utvecklingen av soft skills. Möjligheten att delta på Sommarkul har betydelse för barnens psykosociala utveckling.

Lokalföreningens perspektiv

Betydelsen av att möjliggöra för socioekonomiskt utsatta barn att få ett meningsfullt sommarlov beskrevs vara central, likaså vikten av att motverka en social isolering. Frivilligorganisationers betydelse framhölls, ideella verksamheter beskrevs fungera som en viktig brygga mellan samhälle och socioekonomiskt utsatta familjer.

Uppsatsen i ljuset av tidigare forskning

Den tidigare forskningen visar på olika sätt fördelar som följer av barns deltagande i organiserade fritidsaktiviteter, forskningen har använts för en fördjupning av uppsatsens resultat och analys. Resultaten i den tidigare forskningen är enhetliga och visar att en organiserad fritid gynnar barns hälsa och utveckling på flera nivåer vilket går i linje med Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell. Deltagande främjar barns sociala utveckling, utbildningsresultat och psykiska hälsa (Badura

et al., 2015; Stewart et al., 2018; Behtoui, 2019; Morgan et al., 2019). Sammantaget visar den tidigare forskningen att barn främjas av tillgången till en organiserad fritid, det kan även forma en motståndskraft mot en ogynnsam utveckling.

Bristen på barns tillgång till näringsrik mat under längre skolledigheter är en aspekt som framhålls i internationell forskning (Stewart et al., 2018). I den nationella forskningen saknas denna aspekt, den svenska forskningen tenderar i stället att fokusera på de sociala risker och konsekvenser som följer av längre skollov. Medierapportering under 2023 har dock larmat om att mattillgången i svenska barnfamiljer är så begränsad att skolor börjat servera mat på skollov (Wänkkö, 2023). Matbristen för barn under skolledighet är ett problem även i Sverige. För socioekonomiskt utsatta barn bidrar bristen på tillgång till näringsrik mat till en ojämlig hälsa varpå mer forskning kring detta är av största vikt. Resultaten i denna uppsats visar betydelsen av att Sommarkul erbjuder de deltagande barnen lagad mat, mellanmål och frukt. För föräldrarna innebär det en ekonomisk avlastning och en minskad stress att mat serveras på Sommarkul. Ledarna beskriver att det är tydligt för dem att många av barnen som deltar inte har tillgång till mat hemma, då de exempelvis efterfrågar något ätbart redan på morgonen då de kommer till lägret.

En central aspekt i forskningsöversikten är barns ojämlika tillgång till en organiserad fritid utifrån socioekonomisk utsatthet. Denna aspekt framkommer såväl nationellt som internationellt (Weininger et al., 2015; Aalaei, 2017; Barnombudsmannen, 2018). Konsekvenser av att inte ha tillgång till en organiserad fritid är att barnet riskerar isolering, ensamhet och ett socialt utanförskap. Barn som lever i socioekonomisk utsatthet löper en högre risk utifrån familjens sociala position att missgynnas både hälso- och utvecklingsmässigt. Dessa barn riskerar att inte få sina rättigheter enligt barnkonventionen tillgodosedda (Aalaei, 2017). Det är känt att barnkonventionen inte efterlevs i Sverige, barnrättskommittén har uttryckt återkommande kritik gentemot den bristande tillämpningen. Det råder omfattande regionala skillnader i hur barns rättigheter efterlevs i Sverige (Barnombudsmannen, 2018), detta drabbar främst barn som växer upp i utsatta områden. Uppsatsens resultat bekräftar den ojämlika tillgången till en organiserad fritid. Barn som växer upp i socioekonomiskt utsatta familjer har begränsade möjligheter till att bekosta fritidsaktiviteter samt att ta sig till eventuellt kostnadsfria sådana. Barnen går således miste om viktiga utvecklingsmöjligheter.

Teoridiskussion i relation till analys

Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell valdes på förhand eftersom modellen ansågs användbar då den tydligt visar individens påverkan av de olika miljöer hon ingår i. Uppsatsens resultat kunde tolkas och begripliggöras genom den utvecklingsekologiska modellen eftersom barnets deltagande har en tydlig effekt på mikronivå, mesonivå, exonivå och makronivå. Analysen påvisade att exosystemet är centralt och har en betydande påverkan för barnets förutsättningar. Detta tydliggör socialt- och socioekonomiskt utsatta barns särskilda sårbarhet eftersom resursbegränsningar återfinns i exosystemet.

Resultatet presenterades enligt de tre perspektiv som uppsatsen utgick från. En helhetssyn är centralt att inneha för att söka förståelse för barnet och familjernas tillvaro, därav presenterades inte resultatet enligt de olika nivåerna. Samtliga system är sammanlänkade och bildar det totala system som familjen utgör. Deltagande möjliggörs av förutsättningar på makronivå, mesonivå och

mikronivå. Möjlighet till deltagande har en direkt påverkan på barnets mikronivå, det har även en effekt på övriga nivåer. Eftersom en helhetssyn eftersträvades särskildes inte systemen från varandra i analysen vilket medförde att kedjeeffekter inom och genom systemen tydliggjordes. En förståelse för betydelsen av den ständiga växelverkan som sker i barnets samtliga system hade riskerats att gå förlorad om en nivåseparat analys genomförts.

Genom att använda den utvecklingsekologiska modellen och genom att utgå från de olika system som omger ett barn kunde makrosystemets betydelse synliggöras. Makrosystemet skapar eller begränsar förutsättningar som har en direkt påverkan på barnet. Dessa förutsättningar kan dock inte påverkas av barnet varpå strukturella åtgärder är nödvändiga för att skapa möjligheter för barn att delta i en organiserad fritid och få en jämlik barndom. När barn får tillgång till en meningsfull fritid kan det verka främjande på samtliga system. Allra tydligast blev interaktionen mellan exosystemet och mikrosystemet då både resurser inom familjen och boendeområdets resurser har en påtaglig inverkan på barnets mikronivå.

Det kan konstateras att deltagande i fritidsaktiviteter har en positiv påverkan på flera sätt i barnets liv, effekten är således inte bara märkbart hos barnet. Effekten sprider sig till flera livsområden och den påverkar även hela familjen, det vill säga hela systemet. De utvecklingsekologiska nivåerna går inte att särskilja, på samma sätt som barnets eller föräldrarnas hälsa inte kan särskiljas från familjens totala situation.

Andra teories relevans för uppsatsens syfte diskuterades. Liksom den utvecklingsekologiska modellen hade barndomssociologi verkat som en god teoretisk grund för att förstå barnens tillvaro och dess sociala konstruktion. Barndomssociologin tar hänsyn till den omgivande samhällsstrukturen och dess påverkan, teorin ser barndomen som socialt konstruerad och inte som ett biologiskt fenomen. Teorin hade bidragit till att belysa yttre faktorer som påverkar barns tillgång till organiserade fritidsaktiviteter. Eftersom barnen som deltar i Sommarkul är i 6-12 årsåldern styrs deras vardag och tillvaro i stor utsträckning av föräldrarnas möjligheter och val. Av den anledningen ansågs den utvecklingsekologiska modellen vara av större relevans då den ser till den ömsesidiga påverkan som pågår i alla relationer och system som omger familjen. Även KASAM, känsla av sammanhang diskuterades som teoretiskt begrepp. Barnens deltagande på Sommarkul beskrevs dock av föräldrar och andra vuxna, utifrån att KASAM mäter subjektiva upplevelser av meningsfullhet bedömdes det inte vara rätt verktyg för uppsatsens syfte.

Diskussion av relationen mellan resultat och metod

Den initiala planeringen av genomförandet var optimistisk med en förhoppning om att genomföra gruppintervjuer med ungefär fem föräldrar i vardera gruppen, alternativt enskilda intervjuer. Det visade sig dock att det var svårare än förväntat att nå föräldrar och i slutändan genomfördes endast två enskilda föräldrainservjuer. Språkbarriärer och kulturella skillnader kan vara orsaker till att så få föräldrar svarade på det informationsbrev som sändes ut, intervjupersoner vittnade om att många föräldrar till barn på Sommarkul har begränsade kunskaper i det svenska språket.

För att utvidga urvalet tillfrågades ledare om deltagande varpå två ledarintervjuer genomfördes. För att skapa en ytterligare bredd tillfrågades även en representant från Rädda Barnen Uppsalas lokalförening om deltagande. Eftersom två ytterligare perspektiv tillkommit behövde uppsatsens syfte justeras varpå det beslöts att genomföra en triangulering av de tre olika perspektiven.

Sammantaget innefattar uppsatsens empiri fem intervjuer vilket medför att inga generella slutsatser kan dras. Kvalitativa studier syftar dock sällan till just det utan ämnar i stället fånga in den levda erfarenheten, därmed är kvalitativa studier ofta subjektiva. Resultatet i denna uppsats kan inte generaliseras, det insamlade materialet ger dock en samstämmig bild med den tidigare forskningen och visar på betydelsen av vidare forskning inom området.

Den kvalitativa metoden i kombination med en kvalitativ analysmetod bidrog till att uppsatsens syfte besvarades. Diskussioner fördes gällande uppsatsens utformning och vilka begränsningar den innebar. Möjligtvis hade en kvantitativ enkät kunnat verka som ett komplement till de semistrukturerade intervjuerna. Genom enkäter hade möjligtvis fler tankar kring Sommarkul fångats upp, resultatet hade kunnat fungera som ett tillägg till det mer omfattande materialet som intervjuerna medförde. Språkbarriärer hade dock eventuellt påverkat även ett kvantitativt genomförande. Ett annat tillägg som hade kunnat vara ett värdefullt komplement är observationer. Genom observationer av verksamheten hade vi som uppsatsförfattare kunnat få en bredare bild av Sommarkul men eftersom studien genomfördes under våren var detta ej möjligt.

Implikationer för socialt arbete som forskning och praktik

Uppsatsen bidrar med ett föräldraperspektiv på betydelsen av barns möjligheter till en organiserad fritid. Den ämnar även att bidra till en ökad medvetenhet om vikten av organiserade fritidsaktiviteter för barn i allmänhet och för barn i social- och socioekonomisk utsatthet i synnerhet. Tillgången till fritidsaktiviteter bör tillgängliggöras, framför allt i socioekonomiskt utsatta områden. Detta för att möjliggöra den jämlika och meningsfulla fritiden som barn de facto har rätt till enligt barnkonventionen. I dagsläget är det stora skillnader i barns tillgång till fritidsaktiviteter beroende på var barnet bor. Eftersom deltagande i organiserade fritidsaktiviteter kan ha främjande effekt på barns mående, utveckling och tillit till samhället torde det även vara ett viktigt verktyg i det förebyggande sociala arbetet med barn och unga.

Vikten av deltagande i organiserade aktiviteter utanför skoltid påverkar hela familjen, barn såväl som föräldrar. Barnomsorg genom skolan är inte en självklarhet eller möjlighet för alla familjer eftersom det innebär en kostnad. Ur ett lokalt perspektiv finns många möjligheter för familjer med begränsade ekonomier i Uppsala. Uppsala kommun har en mängd olika kostnadsfria aktiviteter för barn och ungdomar under skollov, tillgången till dessa aktiviteter är dock begränsad och ojämlig eftersom det kostar pengar att ta sig till och från dessa aktiviteter. Sommarkul bedrivs i Gottsunda, detta möjliggör för barn som bor i närområdet att delta utan att det blir en ekonomisk belastning för familjen. Att tillgängliggöra organiserade fritidsaktiviteter i socialt- och socioekonomiskt utsatta områden kan bidra till att fler barn ges möjlighet delta. Detta kan motverka många av de negativa konsekvenser som forskning framhåller kopplade till bristen på tillgång till organiserade fritidsaktiviteter. Sommarkul kan verka som en främjande och förebyggande insats för de barn som växer upp och lever i ett socioekonomiskt- och socialt utsatt område.

Socialtjänsten i Uppsala kommun har ett flertal förebyggande insatser med syfte att motverka att barn far illa och att samhällsinsatser aktualiseras. I Gottsunda finns fältassistenter i skolan med syfte att i ett tidigt skede identifiera barn och unga i risk för en destruktiv utveckling. Det finns även en ungdomsjour som aktivt arbetar uppsökande med syfte att förebygga och motverka att barn och unga far illa. Vidare finns det kulturtolkar som ämnar vara en brygga mellan familjer och myndigheter som verkar uppsökande, stödjande och samordnande. Tydligt är att det finns en

medvetenhet kring vikten av ett förebyggande arbete, som uppsatsen pekar på finns ett behov av ytterligare förebyggande insatser.

Frivilligorganisationer verkar många gånger som en brygga mellan människor i utsatthet och det offentliga. Som berörts tidigare i uppsatsen har socialt- och socioekonomiskt utsatta områden ofta en lägre tillit till samhället och en lägre grad av tillit till myndigheter (Polisen, 2015). Av denna anledning kan det finnas särskilt behov av en länk mellan invånarna och det offentliga. Dels utifrån en eventuell misstro för myndigheter, dels från att barn och unga många gånger kan ärva föräldrars skepsis gentemot myndighetspersoner (Engel, 2008). Ledarna på Sommarkul kan fylla viktiga funktioner i att både finnas där för barnen på lägret, de har även möjlighet att fånga upp de barn som kan vara särskilt utsatta och i behov av samhällets stöd.

Genom att införa fler kostnadsfria och organiserade fritidsaktiviteter i utsatta områden kan fler barn ges möjlighet till en meningsfull fritid med de vinster som det kan medföra. Förslag på vidare forskning är att undersöka de konsekvenser som barn i socioekonomisk utsatthet kan erfara av de många och långa skolloven. Därtill behövs det forskning kring vad det kan innebära att erbjuda socioekonomiskt utsatta barn måltider i skolan även under skollov.

REFERENSER

- Aalaei, Y. (2017). Den gode barndom – også for barn i fattige familier?: Om barnefattigdom i Norge og retten til deltagelse i fritidsaktiviteter. *Tidskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørgsmål*, 15(3), 239–256. <https://doi.org/10.18261/issn.0809-9553-2017-03-05>
- Aktiv Ungdom. (27 mars 2023). *Om oss*. <https://www.aktivungdom.se/om-oss> (Hämtad: 2023-03-31)
- Andersson, G. (2013). Utvecklingsökologi och sociala problem. I Meeuwisse, A. & Swärd, H. (red.). *Perspektiv på sociala problem*. (2., omarb. utg., s. 202–216). Stockholm: Natur & kultur
- Badura, P., Geckova, A. M., Sigmundova, D., van Dijk, J. P., & Reijneveld, S. A. (2015). When children play, they feel better: organized activity participation and health in adolescents. *BMC Public Health*, 15(1), 1090–1090. <https://doi.org/10.1186/s12889-015-2427-5>
- Barnombudsmannen. (2018). *Utanförskap, våld och kärlek till orten. Barns röster om att växa upp i utsatta kommuner och förorter*. <https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument/publikationer/ar2018.pdf> (Hämtad: 2023-03-05)
- Behtoui, A. (2019). Swedish young people's after-school extra-curricular activities: attendance, opportunities and consequences. *British Journal of Sociology of Education*, 40(3), 340–356. <https://doi.org/10.1080/01425692.2018.1540924>
- Björktomta, S-B. & Eriksson L. (2016) *Barn i fattiga familjer – risk och sårbarhetsfaktorer samt skyddande faktorer*. (Forskningsrapport 2016:2). FoU-Nordväst. <https://www.fou-nordvast.se/wp-content/uploads/2016/12/Barn-i-fattiga-familjer-risk-och-s%C3%A5rbarhetsfaktorer-samt-skyddande-faktorer.pdf> (Hämtad: 2023-03-07)
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Broberg, A. (2015). *Klinisk barnpsykologi: utveckling på avvägar*. (2., rev. utg.) Stockholm: Natur & kultur.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: experiments by nature and design*. Cambridge, Mass.: Harvard Univ. Press.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Tredje upplagan). Stockholm: Liber.
- Davies, B., Davis, E., Cook, K., & Waters, E. (2008). Getting the complete picture: combining parental and child data to identify the barriers to social inclusion for children living in low socio-economic areas. *Child : Care, Health & Development*, 34(2), 214–222. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2214.2007.00786.x>
- Engel, C. (2008). *Mind the Gap! En empirisk studie av Lugna gatan i Göteborg och Malmö samt United Sisters i Uppsala* (Forskningsavdelningens arbetsrapportserie nr. 55). Ersta Sköndal högskola.

- <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:360496/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad: 2023-04-25)
- Folkhälsomyndigheten. (2018). *Utblick folkhälsa*. (artikel 18019).
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/8cecb569d9ac43efba04c6cb37d38e5f/suicid-vanligare-utsatta-omraden-18019.pdf> (Hämtad: 2023-04-05)
- Fredriksson, I., Geidne, S., & Eriksson, C. (2016). Fritiden som arena för hälsofrämjande arbete: exempel från två ungdomsverksamheter. *Social-medicenska tidskrift*, 93(2), 138–153.
https://www.researchgate.net/publication/304492642_Fritiden_som_arena_for_halsoframjande_arbete_-_exempel_fran_tva_ungdomsverksamheter (Hämtad: 2023-03-10)
- Färlin, J. (4 november 2022). *Det satsas i Gottsunda – så ser det ut i andra områden*. Upsala nya tidning.
<https://unt.se/bli-prenumerant/artikel/r54g5o3j/unt-bd-0kr-dp1> (Hämtad: 2023-03-05)
- Holt, N. L., Kingsley, B. C., Tink, L. N., & Scherer, J. (2011). Benefits and challenges associated with sport participation by children and parents from low-income families. *Psychology of Sport and Exercise*, 12(5), 490–499. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2011.05.007>
- Jegermalm, M., Wilinska, M., Bravell, M. E., Bülow, P., Bülow, P., & Torgé, C. J. (2020). Filling the gaps? The role of voluntary organizations in supporting older people with severe mental illnesses. *Nordic Social Work Research*, 10(3), 219–229.
<https://doi.org/10.1080/2156857X.2018.1555096>
- Lundmark Nilsson, E. & Nilsson, I. (2022). *Utanförskap och unga. En socioekonomisk analys av värdet av främjande öppen fritidsverksamhet för unga*. MUCF Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. <https://www.mucf.se/publikationer/utanforskap-och-unga> (Hämtad: 2023-04-25)
- Meeuwisse, A. & Sunesson, S. (2016). Frivilliga organisationer, socialt arbete och expertis. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 5(2-3), 172–193. <https://doi.org/10.3384/SVT.1998.5.2-3.2923>
- Morgan, K., Melendez-Torres, G. J., Bond, A., Hawkins, J., Hewitt, G., Murphy, S., & Moore, G. (2019). Socio-Economic Inequalities in Adolescent Summer Holiday Experiences, and Mental Wellbeing on Return to School: Analysis of the School Health Research Network/Health Behaviour in School-Aged Children Survey in Wales. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(7), 1-13. https://mdpi-res.com/ijerph/ijerph-16-01107/article_deploy/ijerph-16-01107.pdf?version=1553754707 (Hämtad: 2023-03-10)
- MUCF. (3 maj 2023). *Barnkonventionen*. MUCF Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. <https://www.mucf.se/uppdrag/barnkonventionen> (Hämtad: 2023-04-25)
- Nikku, N. (2013). Uppsattsetik - om etisk problematik i studenters självständiga arbeten. *Högare utbildning*, 3(2), 103–116. <https://hogreutbildning.se/index.php/hu/article/view/809/1752> (Hämtad: 2023-03-10)
- Lindgren, S. (2014). Summering. I *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. (2., [utök. och uppdaterade] uppl.) (s. 73-86) Malmö: Gleerup.

- Nilsson, M. (2014). Att samla in kvalitativa data - halvstrukturerade intervjuer. I *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. (2., [utök. och uppdaterade] uppl.) (s. 149-165) Malmö: Gleerup.
- Nygård, A. (16 januari 2023). *Äter barnen mer i skolan efter helgen?* Nyhetsbyrån Järva. <https://www.nyhetsbyranjarva.se/ater-barnen-mer-i-skolan-efter-helgen/> (Hämtad: 2023-05-09)
- Padgett, D. (2017). *Qualitative methods in social work research*. (3. ed.) Los Angeles, Calif.: Sage.
- Polisen. (2015). *Utsatta områden -sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser* (Dnr: HD 5800-61/2015). Nationella operativa avdelningen. <https://docplayer.se/15285224-Utsatta-omraden-sociala-risker-kollektiv-formaga-och-oonskade-handelser-nationella-operativa-avdelningen.html> (Hämtad: 2023-05-08)
- Repstad, P. (2007). *Närhet och distans: kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. (4., [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Rädda Barnen. (2021). *Barnfattigdom i Sverige* (Årsrapport). Rädda Barnen. <https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/Barnfattigdom-i-Sverige-211206UPDATED-1.pdf/> (Hämtad: 2023-03-31)
- Rädda Barnen. (27 mars 2023a). *Vi jobbar långsiktigt för barns rättigheter*. <https://www.raddabarnen.se/vad-vi-gor/barns-rattigheter/> (Hämtad: 2023-03-31)
- Rädda Barnen. (27 mars 2023b). *Rädda Barnen Uppsala. Vår lokala verksamhet*. <https://raddabarnen-uppsala.se/var-verksamhet> (Hämtad: 2023-03-31)
- Røkenes, O.H. & Hanssen, P. (2016). *Bära eller brista: kommunikation och relationer i arbetet med människor*. (Andra upplagan). Malmö: Gleerups.
- Samuelsson, T., & Samuelsson, M. (2015). Av stor betydelse för ett framtida liv: Föräldrars uppfattningar om varför deras barn ska åka till kollo. *Barn*, 33(2), 27–40. <https://tidsskriftetbarn.no/index.php/barn/article/view/4848> (Hämtad: 2023-03-10)
- SFS 2018:1197. *Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas-konvention_sfs-2018-1197 (Hämtad: 2023-03-05)
- SFS 2001:453. *Socialtjänstlag*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453 (Hämtad: 2023-03-31)
- Skattebol, J., & Redmond, G. (2019). Troubled kids? Locational disadvantage, opportunity structures and social exclusion. *Children's Geographies*, 17(1), 76–89. <https://doi.org/10.1080/14733285.2018.1487031>
- Sohlberg, P. & Sohlberg, B.M. (2019). *Kunskapens former: vetenskapsteori, forskningsmetod och forskningsetik*. 4. uppl., Stockholm: Liber.

- Stewart, H., Watson, N., & Campbell, M. (2018). The cost of school holidays for children from low income families. *Childhood (Copenhagen, Denmark)*, 25(4), 516–529. <https://doi.org/10.1177/0907568218779130>
- Streteky, P. B., Defeyter, M. A., Long, M. A., Ritchie, L. A., & Gill, D. A. (2020). Holiday Hunger and Parental Stress: Evidence from North East England. *Sustainability (Basel, Switzerland)*, 12(10), 4141–. <https://doi.org/10.3390/su12104141>
- Strömberg, I. (2020). Vem deltar på fritidsgården? Om ungas deltagande, delaktighet och engagemang i den öppna fritidsverksamheten. I Behtoui, A., Hertzberg, F. & Neergaard, A. (red.). *Ungdomars fritidsaktiviteter: deltagande, möjligheter och konsekvenser*. (Upplaga 1. s. 59-93). Lund: Studentlitteratur.
- Ungdomsstyrelsen. (2007). *Ungdomar, fritid och hälsa. En forskningsöversikt om fritidens skydds- och riskfaktorer*. (2007:13). Fritzes. <https://www.mucf.se/sites/default/files/2013/04/ungdomar-fritid-halsa.pdf> (Hämtad: 2023-03-05)
- Unicef. (29 mars 2023). *Barn i socialt utanförskap*. <https://beta.unicef.se/socialt-skyddsnet/barn-i-socialt-utanforskap> (Hämtad: 2023-03-29)
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Elanders Gotab https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf (Hämtad: 2023-03-05)
- Weininger, E. B., Lareau, A., & Conley, D. (2015). What Money Doesn't Buy: Class Resources and Children's Participation in Organized Extracurricular Activities. *Social Forces*, 94(2), 479–503. <https://doi.org/10.1093/sf/sov071>
- Wänkkö, U. (4 april 2023). *Alla barn i Luleå får skolmat även under påsklovet*. SVT Nyheter Norrbotten. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/norrbotten/lulea-erbjuder-skolmat-till-alla-elever-under-pasklovet> (Hämtad: 2023-05-09)

BILAGOR

Bilaga 1 – Intervjuguider

Intervjuguide enskild intervju

- Bakgrundsfrågor
  - Hur många gånger har ditt/dina barn deltagit i Sommarkul?
  - Hur gammalt är ditt/dina barn?
- Om barnet har deltagit tidigare, vilka anledningar gör att barnet deltar igen?
  - Hur många veckor per sommar har barnet deltagit? (Om möjlighet fanns, skulle barnet gå fler veckor?)
- Hur tar sig barnet till och från verksamheten?
- Berätta fritt om dina tankar kring Sommarkul?
  - Vad tycker du är bra med Sommarkul?
  - Vad tycker du är mindre bra med Sommarkul?
- Beskriv vad tror du att ditt barn tycker om att delta i Sommarkul.
  - Hur skulle barnet själv beskriva tiden på Sommarkul tror du?
- Hur pratar ditt barn om Sommarkul hemma?
  - På vilka sätt märker du skillnad på barnet när hen deltar i Sommarkul?
  - Är det något särskilt som ditt barn reagerat på?
- På vilka sätt har barnets deltagande i Sommarkul påverkat övriga familjen?
- Berätta om vilka aktiviteter som ditt barn föredrar eller om det finns aktiviteter som ditt barn inte tycker om?
- Vilka nya erfarenheter har barnet fått genom sitt deltagande i Sommarkul?
- Om barnet inte hade deltagit på Sommarkul, hur hade den tiden då sett ut?
  - Hur ser familjens sociala nätverk ut? Vilka umgås ni med familjevis?
- På vilka sätt har du som förälder kontakt med ledare eller ansvariga på Sommarkul?
  - Hur känner du som förälder då du lämnar ditt barn på Sommarkul? Upplever du några svårigheter med lämning/hämtning? Hur är barnet vid lämning/hämtning?
- På vilka sätt skulle Sommarkul kunna ändras eller förbättras?
- Skulle du rekommendera Sommarkul till andra föräldrar?
  - Om nej, vill du berätta varför?
  - Om ja, vad är de främsta anledningarna till rekommendation?

Intervjuguide gruppintervju (ca. 4-5 personer)

- Bakgrundsfrågor
  - o Hur många gånger har era barn deltagit i Sommarkul?
  - o Hur gammalt är barnet/barnen?
- Om barnet har deltagit tidigare, vilka anledningar gör att barnet deltar igen?
  - o Hur många veckor per sommar har barnet deltagit? (Om möjlighet fanns, skulle barnet gå fler veckor?)
- Hur tar sig barnet till och från verksamheten?
- Berätta fritt om era tankar kring Sommarkul?
  - o Vad tycker ni är positivt med Sommarkul?
  - o Vad tycker ni är negativt med sommarkul?
- Vad tror ni att era barn tycker om att delta i Sommarkul?
  - o Hur skulle barnen själva beskriva Sommarkul tror ni?
- Hur pratar barnen om Sommarkul hemma?
  - o På vilka sätt märker ni skillnad på barnet när hen deltar i Sommarkul?
  - o Är det något särskilt som era barn reagerat på?
- På vilka sätt har barnets deltagande i Sommarkul påverkat övriga familjen?
- Berätta om vilka aktiviteter som era barn föredrar eller om det finns aktiviteter som barnen inte tycker om?
- Vilka nya erfarenheter tänker ni att barnet får genom sitt deltagande i Sommarkul?
- Om barnet inte hade deltagit på Sommarkul, hur hade den tiden då sett ut?
- På vilka sätt har ni som föräldrar kontakt med ledare eller ansvariga på Sommarkul?
  - o Upplever ni att det är lätt att få kontakt med ledare eller ansvariga?
  - o Hur känner du som förälder då du lämnar ditt barn på Sommarkul?
- På vilka sätt skulle Sommarkul kunna ändras eller förbättras?
- Skulle du rekommendera Sommarkul till andra föräldrar?
  - o Om nej, vill du berätta varför?
  - o Om ja, vad är de främsta anledningarna till rekommendation?

Intervjuguide ledare

- Bakgrundsfrågor
  - Hur många gånger har du arbetat på Sommarkul?
  - Har du någon utbildning eller tidigare erfarenheter av att jobba med barn?
- Om personen varit ledare tidigare, vilka anledningar gör att hen vill vara ledare igen?
- Beskriv Sommarkul. Var är syftet med Sommarkul? Vad gör ni?
  - Vad är bra? Är det något du vill förändra eller utveckla?
- Beskriv vad tror du att barnen tycker om att delta i Sommarkul.
  - Berätta om någon särskild händelse som du minns?
  - Varför valde du denna händelse?
- Vad tror du är den främsta anledningen till barnens deltagande i Sommarkul?
- Berätta vilka aktiviteter som barnen föredrar eller om det finns aktiviteter som barnen inte tycker om?
- Vilken kontakt har du med föräldrarna?
  - Beskriv en ”bra” lämning som du varit med om.
  - Beskriv en lämning som inte kändes bra.
- På vilka sätt skulle Sommarkul kunna ändras eller förbättras?
- Skulle du rekommendera Sommarkul till föräldrar?
  - Om nej, vill du berätta varför?
  - Om ja, vad är de främsta anledningarna till rekommendation?

Intervjuguide representant från Rädda Barnen Uppsalas lokalförening

- Bakgrundsfrågor
  - o Hur länge har du arbetat med Rädda Barnen och Sommarkul?
  - o Vad fick dig att börja med Sommarkul? Vad får dig att vilja fortsätta?
  - o Hur ser ditt uppdrag ut?
  - o Har du tidigare erfarenheter av att jobba med barn?
- Beskriv Sommarkul. Var är syftet med Sommarkul?
- Hur finansieras Sommarkul? Är detta tidsbegränsat, vad finns det för garantier för fortsatta läger?
- Hur tänker du kring ideella verksamheters betydelse för det sociala arbetet?
  - o Beskriv om det är något du anser saknas mellan samhällsinsatser och ideella verksamheter, har du tankar kring behov för att skapa en brygga däremellan?
- Hur går rekrytering av ledare till?
  - o Vilka egenskaper är bra att ha när en är ledare för Sommarkul?
  - o Är det några särskilda kriterier som behöver uppfyllas?
- Hur planeras indelning av barngrupper och ledare för de olika åldersgrupperna?
- Hur ser den övergripande planeringen ut inför varje sommar?
  - o När planeras bemanning? När bestäms aktiviteter, utflykter osv.
- Beskriv Sommarkul. Är det något du skulle vilja förändra eller vidareutveckla?
- Beskriv vad du tror att barnen tycker om att delta i Sommarkul.
- Vad tror du är den främsta anledningen till barnens deltagande i Sommarkul?
- Vad är det för syfte med att Sommarkul bedrivs i Gottsunda?
- Utöver Sommarkul, vilka insatsbehov ser du i socioekonomiskt utsatta områden som Gottsunda?
- Vad tror du att det betyder för föräldrarna att barnen får delta i Sommarkul?
- På vilket sätt skulle du beskriva de familjer vars barn deltar i Sommarkul?
- Är det något som utmärker sig hos de barn som deltar?
- Om barn visar sig ha särskilda behov, hur ser möjligheterna till anpassning ut?
- Har du märkt en förändring kring Sommarkul under de år som lägret bedrivits?
- Berätta om någon särskild händelse som du minns?
- Varför valde du denna händelse?

Bilaga 2 – Informationsbrev

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala mars 2023

Hej!

Vi är två socionomstudenter som tillsammans med Rädda Barnen Uppsala och Aktiv Ungdom ska skriva ett examensarbete om Sommarkul.

Du får detta brev eftersom ditt/dina barn tidigare varit på Sommarkul. Vi önskar träffa er föräldrar för att prata om vad Sommarkul har bidragit med för just dina/era barn.

För att Sommarkul ska vara så bra som möjligt för barnen som är med vill vi ta reda på vad ni föräldrar tycker om verksamheten. Vi vill gärna prata med er om det och ni kan välja att prata med oss enskilt, i par eller i en mindre grupp. Vi kommer då ställa olika frågor om Sommarkul, nedan följer några exempel på frågor:

- **Vad tycker ni om verksamheten Sommarkul?**
- **Kan verksamheten förbättras på något sätt?**
- **Vilken betydelse det haft för ditt/dina barn att delta i Sommarkul?**

Samtalet tar ungefär 45 minuter. Att vara med i examensarbetet är frivilligt och kan när som helst, utan förklaring avbrytas. Vårt samtal kommer att spelas in, för att vi ska kunna skriva av det vi pratat om. Delar av det vi skriver kommer att vara med i examensarbetet men ni som deltar kommer att vara helt anonyma.

Det vore fint om du kunde tänka dig att delta, enskilt eller i par/grupp! Du får även själv gärna ta kontakt med andra föräldrar vars barn har deltagit. Ni kan då komma och träffa oss tillsammans, mindre barn kan också följa med och vi bjuder på fika!

Onsdagen 5/3 kommer vi att vara vid Sporthallen, Gottsunda centrum i samband med Påsklovskul. Då kan ni träffa oss och få mer information om deltagande.

Vänliga hälsningar,

Janet Callmyr

Sarah Sjöstrand

Kontaktuppgifter:

Telefon: 070 - 330 33 60

073 - 566 64 34

E-post: janetcallmyr@hotmail.com

sarah.sjostrand@hotmail.com

Handledare vid Uppsala universitet:

Siv-Britt Björktomta

E-post:

siv-britt.bjorktomta@uu.se

Bilaga 3 – Samtyckesblankett

UPPSALA
UNIVERSITET

INFORMANTERNAS FÖRSÄKRAN OM SAMTYCKE

- Jag har förstått syftet med studien och är medveten om vad min medverkan i studien innebär
- Jag kan självständigt bestämma över min deltagande vilket också innebär att jag när som helst kan avbryta min medverkan utan motivering
- Jag ger mitt samtycke till att studenterna, och inga andra personer, endast får använda materialet till uppsatsen

Ort: _____

Datum: _____

Underskrift: _____

Namnförtydligande: _____